

Vlaams
Parlement

vergadering **C224**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 2 mei 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseeel aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de schending van de mensenrechten in Tsjetsjenië – 1819 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over LGBT-rechten (lesbian, gay, bisexual, transgender) in Tsjetsjenië – 1844 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over verplichte advisering van het agentschap Onroerend Erfgoed – 1822 (2016-2017)	11
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over historische liften in gebouwen – 1909 (2016-2017)	17
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over afwegingskaders met betrekking tot onroerend erfgoed – 1910 (2016-2017)	21
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de reactie van de Vlaamse Regering op het schijnbaar nieuwe standpunt van president Trump over het Trans-Atlantisch Vrijhandels- en Investeringsverdrag (TTIP) – 1914 (2016-2017)	23
VRAAG OM UITLEG van Sabine de Bethune aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de aanduiding, door de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties (ECOSOC), van Saoedi-Arabië als nieuw lid van de Commission on the Status of Women (CSW) – 1922 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de verkiezing van Saoedi-Arabië voor de Commission on the Status of Women van de Verenigde Naties – 1928 (2016-2017)	26

**VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de schending van de mensenrechten in Tsjetsjenië
– 1819 (2016-2017)**

**VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over LGBT-rechten (lesbian, gay, bisexual, transgender) in Tsjetsjenië
– 1844 (2016-2017)**

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, enkele weken geleden, rond de tijd van de indiening van deze vraag om uitleg, schreef de Novaja Gazeta dat in de Tsjetsjeense gevangenissen wel honderd holebi's gevangenzitten. De krant stelde onder meer dat de holebi's er worden mishandeld en gemarteld. Al drie personen zijn overleden.

In tegenstelling tot veel andere Russische media, die in handen van de autoriteiten zijn, is Novaja Gazeta een onafhankelijke krant. Het Russische LGBT-netwerk, International Crisis Group en Human Rights Watch hebben de berichtgeving in Novaja Gazeta onafhankelijk van elkaar bevestigd. De berichtgeving is er ondertussen niet positiever op geworden. Er worden nog meer dergelijke berichten verspreid. Er bereikt ons nog meer slecht nieuws.

Tsjetsjenië is een autonome republiek in Rusland die als uiterst conservatief bekendstaat. Al tien jaar zwaait Ramzan Kadyrov er de plak met de steun van de Russische president Poetin. Als autoritaire leider tolereert hij geen enkele vorm van dissidentie. Eerder heeft hij prostitutie, drugs en homoseksualiteit het vergif van deze tijd genoemd. Ik denk dat hij de rest van de tijd niet goed kent.

De woordvoerder van president Kadyrov heeft gesteld dat het om absolute leugens en desinformatie gaat. Hij heeft in een adem ontkend dat er in Tsjetsjenië überhaupt homoseksuele mannen wonen. Dit geeft al veel te kennen. 'Je kan mensen die niet in onze republiek wonen, niet vervolgen en vasthouden', heeft hij tegen het persagentschap Interfax verklaard. 'Als ze al zouden bestaan, zouden de autoriteiten zich sowieso niet met hen moeten bezighouden, omdat hun familieleden hen ergens heen zouden sturen waarvan niemand terugkeert.'

In het beleidsdocument 'Mensenrechten en het Vlaams internationaal beleid' staat dat de Vlaamse Regering wil bijdragen tot een groeiende en betere naleving van de rechten van de mens in de gehele wereld, met het oog op de waardigheid en gelijkheid van elke mens, waar hij ook wordt geboren. Respect voor de fysieke integriteit van elke mens en de strijd tegen alle vormen van discriminatie vormen de prioritaire mensenrechtenthema's in het beleidsdocument.

Net als de doodstraf, zijn foltering en gedwongen verdwijning verwerpelijke praktijken die, wanneer ze deel uitmaken van een wijdverspreide en systematische aanpak, een misdaad tegen de mensheid vormen die door het Internationaal Strafhof kan worden bestraft. Het gaat hier om een grove schending door de staat van het recht op leven en op fysieke integriteit van de eigen onderdanen.

Minister-president, Vlaanderen ondersteunt internationale initiatieven die de slachtoffers van foltering, gedwongen verdwijning en andere grove mensenrechtenschendingen bijstaan en een stem geven.

Hoe reageert u op de systematische opsluiting en foltering van holebi's in Tsjetsjenië? Bent u het ermee eens dat dit een internationale schending van de mensenrechten is? Zo neen, kunt u toelichten waarom u dat niet denkt? Zo ja, kunt u concreet meedelen welke de volgende stappen zullen zijn?

Bent u bereid overleg te plegen met de andere gemeenschappen en met de federale overheid om een gezamenlijk standpunt naar buiten te brengen? Kunt u dit toelichten? Kunt u ons vertellen welke concrete stappen u, in samenwerking met uw diplomatieke vertegenwoordigers, zult zetten?

Welke internationale initiatieven die slachtoffers van foltering, gedwongen verdwijning en andere grove mensenrechtenschendingen bijstaan en een stem geven, ondersteunt Vlaanderen in de Russische context? Wordt hierbij specifiek aandacht geschonken aan geweld tegen LGBT-groeperingen? Hoe beïnvloedt de recente berichtgeving over Tsjetsjenië de Vlaamse steun aan deze initiatieven?

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Voorzitter, momenteel gebeuren er middeleeuwse praktijken aan de grenzen van Europa; De Tsjetsjeense autoriteiten hebben homoseksuele mannen in het land vogelvrij verklaard. In de autonome Russische deelrepubliek Tsjetsjenië zouden ze actief worden opgespoord en in concentratiekampen worden opgesloten. Er zouden ondertussen al zes dergelijke kampen zijn. Ze zouden er worden gefolterd.

Dit is door onder meer Human Rights Watch bevestigd. Volgens Human Rights Watch zouden verschillende tientallen mannen zijn opgepakt op het vermoeden van homoseksualiteit. Sommigen van hen zouden ondertussen zijn verdwenen. Anderen zouden in verslagen toestand bij hun familie zijn teruggekeerd. Minstens drie mannen zouden zijn gestorven.

Zoals mevrouw Brusseel al heeft vermeld, zijn de praktijken aan het licht gebracht door een van de weinige onafhankelijke Russische kranten. Aangezien het rapport op 1 april 2017 is verschenen, heeft de Tsjetsjeense regering het als een mop afgedaan. Er bestaan geen homo's in Tsjetsjenië en indien er wel zouden zijn, kan hun familie hen wegdrijven naar een plek van waar ze nooit meer kunnen terugkeren. De situatie in Tsjetsjenië is natuurlijk allerminst grappig.

Begin deze maand heeft de woordvoerder van president Poetin verklaard dat het Kremlin niet op de hoogte was van deze situatie. De veiligheidsdiensten zouden het verder onderzoeken. Het Kremlin heeft de slachtoffers opgeroepen zich te melden door een officiële klacht in te dienen of door naar de rechter te stappen.

Human Rights Watch beschikt natuurlijk over talrijke documentatie over wat er gebeurt met mensen die de afgelopen jaren met klachten naar de officiële instanties zijn gestapt. Meer dan eens zijn zij en hun families bedreigd. Ik kan me voorstellen die de LGB-gemeenschap in Tsjetsjenië in die angstsfeer liever geen gerechtigheid opzoekt en klachten weer intrekt.

Minister-president, ik was opgelucht dat u dit in de kranten hebt aangekaart. U wilt actie ondernemen en u schaaft zich achter de oproep van mevrouw Mogherini, de hoge vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheid van de Europese Unie, om een onafhankelijk onderzoek te eisen.

Komt er een onafhankelijk onderzoek van de situatie in Tsjetsjenië? Wie zal dat onderzoek in handen nemen? Plant de Vlaamse Regering naast deze oproep om een onafhankelijk onderzoek nog initiatieven? Zult u, bijvoorbeeld, de Russische ambassadeur tot de orde roepen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Brusseel, ik ben, net als u, uiteraard zwaar geschokt door deze uitermate grote schending van de rechten van de mens. Tegelijkertijd ben ik ook niet verrast. Ik neem aan dat u dat evenmin bent.

Zoals u hebt gesteld, is Tsjetsjenië een Russische deelstaat. Het is tevens een islamitisch land met een zeer strikte interpretatie van de religieuze teksten. Het is bekend dat de LGBT-gemeenschappen in die landen, op enkele uitzonderingen na, extreem hard worden aangepakt. We hebben dit hier vorig jaar uitvoerig besproken naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer Verstreken. Ik heb toen meegedeeld dat in dertien van die landen de doodstraf op die mensen wordt toegepast. Er zijn maar liefst 73 andere landen waar ze zeer lang gevangen worden gezet. In een aantal landen worden ze levenslang gevangen gezet. Dit is jammer genoeg geen geïsoleerd geval. We kunnen of mogen dit niet geïsoleerd benaderen.

In eerste instantie heb ik onmiddellijk mijn bezorgdheid om die schokkende gebeurtenissen geuit. Ik heb me geschaard achter de oproep een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren door mevrouw Mogherini, de hoge vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid van de EU, en van de heer Tajani, de voorzitter van het Europees Parlement. Ook de federale minister van Buitenlandse Zaken steunt deze oproep. Ik neem aan dat de verschillende regeringen van dit land op dit vlak allemaal op één lijn zitten.

Ondertussen heeft de Russische regering aangekondigd een onderzoek te zullen instellen. Dat zal niet eenvoudig zijn. Tsjetsjenië is niet enkel een autonome republiek. President Kadyrov ontkent ook nog eens categoriek alle beschuldigingen. De journalisten van Novaja Gazeta die de wandaden ten aanzien van holebi's hebben bekendgemaakt, zijn ondertussen door de geestelijke leiders van Tsje tsjenië met de dood bedreigd. We weten allemaal dat in het verleden al verschillende journalisten van Novaja Gazeta zijn vermoord. De bekendste was de verslaggeefster Anna Politkovskaja. Deze zaak heeft de publieke opinie terecht lang beroerd.

Vlaanderen bevordert de LGBT-rechten rechtstreeks door middel van het samenwerkingsakkoord met het Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS). UNAIDS erkent de LGBT-gemeenschap immers als een van de sleutelbevolkingsgroepen die prioritair moeten worden benaderd om de strijd tegen de ziekte te kunnen winnen.

Dit heeft een dubbel effect. Het gaat niet enkel om de strijd tegen slechte en discriminerende wetgeving. UNAIDS wil tegelijkertijd aantonen dat deze wetgeving contraproductief is. Ze leidt er immers toe dat die mensen precies minder in plaats van meer toegang tot het gezondheidssysteem proberen te zoeken.

Door dergelijke wetgeving ten aanzien van homoseksuele mannen, maar ook ten aanzien van bijvoorbeeld intraveneus druggebruik, is de hiv-epidemie in Rusland zelf, maar ook in meerdere oude Sovjetrepublieken aan een snelle groei bezig.

De meer neutrale bemiddeling van een multilaterale, gespecialiseerde instelling is effectiever dan bilaterale inspanningen die dan heel vaak makkelijk worden weggezet als louter geïnspireerd door Westerse anti-Russische gevoelens. Mijn vertegenwoordigers in de raad van bestuur van UNAIDS hebben al meermaals concrete gevallen van homofob geweld aangegeven en ook het fenomeen in zijn algemeenheid aangeklaagd. De uitvoerend directeur, Michel Sidibé, neemt dit onderwerp altijd mee in zijn intensieve, open dialoog met die landen.

Wij ondersteunen met een core-support van 250.000 euro per jaar. Daarbovenop is er uiteraard de steun aan de landenkantoren van UNAIDS in de Vlaamse partnerlanden in Zuidelijk Afrika.

Tegelijk investeren we ook in wetenschappelijk onderzoek waaruit net blijkt wat ik zopas zei, dat dergelijke discriminerende wetgeving en vooral discriminerende handelingen, dan ook niet altijd op basis van wetgeving, maar ronduit repressieve handelingen, ertoe bijdragen dat de volksgezondheid omgekeerd evolueert en er veel slechter aan toe is. Wie de volksgezondheid van de bevolking wil bevorderen, moet dan ook ophouden met dergelijke discriminerende handelingen.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Speciale Programma voor Onderzoek naar Menselijke Voortplanting, gehuisvest binnen de Wereldgezondheidsorganisatie. Vlaanderen stuurt binnen de bestuursraad van het programma ook aan op het intensifiëren van dit onderzoek. Dat is nu iets makkelijker geworden, aangezien Vlaanderen momenteel de voorzitter van deze bestuursraad mag leveren.

Ik besluit. Het is goed dat hierover in België, over de regeringen en de parlementen heen, eensgezindheid bestaat en dat dat ook het geval is in Europa. Het is goed dat mevrouw Mogherini die zaken aankaart. U kent ondertussen allemaal de reacties van Lavrov: 'We zullen dat onderzoeken. Maar eigenlijk bestaat dat allemaal niet.' Die reacties zijn zeer twijfelachtig.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Ann Brusseeel (Open Vld): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben uiteraard zeer tevreden dat Vlaanderen in zeer belangrijke mate UNAIDS steunt en dat zij, door over gezondheid te praten en op dat vlak doelstellingen te formuleren, dit thema kunnen behandelen. Los van de gezondheidsproblematiek is dit gewoon te gruwelijk voor woorden. Mochten we UNAIDS niet hebben om het ter sprake te brengen, zouden we het sowieso toch ter sprake moeten brengen, ook op andere momenten en andere fora.

Ik geloof ook dat het belangrijk is dat we dat doen, elke keer als we de gelegenheid hebben om dat te doen. Want Tsjetsjenië is inderdaad, zoals u terecht zegt, minister-president, geen evidente gesprekspartner. Het is een deelstaat met problemen. Zoals u zegt, is het oerconservatief, zoals ook het Rusland van Poetin, waar partnergeweld – op vrouwen dan, uiteraard – perfect kan en waar alle vormen van homofobie worden getolereerd. Dat is dramatisch. Voeg daaraan dan nog eens de religieus-extremistische saus toe van de islamistische, extremistische benadering van de islam – en dus niet simpelweg de islam – en dan kom je tot dergelijke toestanden.

Waar u of uw collega's, op het federale niveau, het Europese niveau, op welk forum ook de gelegenheid hebben om dit aan te kaarten, moet u dat ook echt doen. U moet onderstrepen dat dit niet kan.

Ik zou me bijvoorbeeld niet kunnen voorstellen dat we vergeten daarvan een punt te maken. Een tweede fout, zoals de fout die is gemaakt met betrekking tot Saoedi-Arabië, waarover mevrouw de Bethune het nog zal hebben met u, kunnen we ons simpelweg niet meer veroorloven. Dat mag dan over een andere kwestie gaan, maar ik vind dit echt niet toelaatbaar.

We zijn een kleine regio, maar we hebben grote en belangrijke principes. Ik zou er heel trots op zijn, mochten we die op elk forum en bij elke gelegenheid uitdragen.

Ik dank u alvast voor de steun aan UNAIDS. Ik ben, net als u, niet geheel verbaasd. Ik weet dat er ontzettend veel landen zijn waar de graad van intolerantie ten aanzien van holebi's onvoorstelbaar is. Maar tegen die praktijken moeten wij een vuist maken.

Minister-president, ik heb nog één kleine bemerking. We mogen ook niet vergeten dat we in bepaalde steden en gemeenten in ons land een aanzienlijke Tsjetsjeense gemeenschap hebben. Ik denk aan een stad die ik vrij goed ken, Oostende. Die stad heeft een aanzienlijke Tsjetsjeense gemeenschap.

Ik denk dat het duidelijk is dat we ook hier in Vlaanderen de boodschap moeten geven dat dit gedrag en deze standpunten ten aanzien van holebi's onaanvaardbaar zijn.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord.

Ondertussen installeerde de LGBT-gemeenschap in Rusland ook een speciale hotline waarop mensen terecht kunnen voor directe steun of wanneer ze zich in direct gevaar bevinden. Het is natuurlijk van ontzettend groot belang dat Rusland de veiligheid van de mensen die klachten indienen ook kan garanderen. Er moeten solide veiligheidsgaranties zijn. Daarzonder kunnen slachtoffers en getuigen niet naar voren komen en kan er geen effectief onderzoek plaatsvinden.

We kennen allemaal de situatie in Rusland. Ik ben natuurlijk bezorgd over de veiligheid van mensen die klachten indienen.

Er is een voorstel van resolutie ingediend in de Kamer, dat ondertussen unaniem is goedgekeurd. Daarbij wordt opgeroepen om de Tsjetsjeense en Russische overheden aan te sporen deze wreedheden een halt toe te roepen. Ik sluit mij aan bij mevrouw Brusseel, om in al onze contacten vanuit Vlaanderen met Rusland die problematiek aan te kaarten. De steun aan UNAIDS is natuurlijk goed, maar volgens mij zal die niet volstaan om die problematiek aan te kaarten.

Ik heb u nog niet gehoord over dat onafhankelijk onderzoek. Komt dat er? Wat is de stand van zaken? Wie neemt dat onderzoek in handen? Zult u de Russische ambassadeur hierover aanspreken? Het lijkt mij goed dat u dat ook zult doen.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, minister-president, collega's, ik had vorige week, in de marge van de vergaderingen van de Raad van Europa in Straatsburg, het voorrecht om met Elena Milashina, de journaliste die het hele verhaal heeft uitgebracht, en met Igor Kochetkov, de coördinator van het LGBT-netwerk in Moskou, een toch wel beklijvend gesprek te hebben.

Voor een stuk zat daarin een update van de cijfers die we hier al hebben gehoord. Zij beschikken ondertussen over een lijst van 50 namen van mensen waarvan zij vrezen te moeten vermoeden dat ze ondertussen zijn omgekomen. Dat is nog niet helemaal uitgeklaard, maar dit is het cijfer dat op dit ogenblik bij hen naar voren komt. Ze hebben 160 namen geverifieerd, mensen die effectief al dan niet tijdelijk in mensonterende omstandigheden gevangen hebben gezeten.

Niemand heeft het ontkend, maar ik herhaal het toch even: al die gevallen zijn door hen uiterst zorgvuldig gedocumenteerd, zodat mensenrechteninstutten zich daarover kunnen buigen en ook kunnen verifiëren hoe erg en onvoorstelbaar ernstig de situatie is. Uiteraard is die informatie niet zomaar op websites te vinden. U kunt begrijpen dat dat repercussies heeft voor de direct betrokkenen en voor iedereen die hun steun verleent.

Voorzitter, ik wil met een klein detail schetsen hoe bedreigend en ingrijpend zo'n situatie is voor mensen die daarmee omgaan en hoe onbegrijpelijk dat voor ons is. Op zeker ogenblik ging in de vergaderzaal waar wij zaten de deur open. Middenin

het woord dat ze spraken, zwegen de twee Russische aanwezigen. In hun context kan men namelijk nooit zeker zijn. Wie komt binnen? Wat hoort hij? Wat gebeurt daarmee? Tot in de vergaderzalen van de Raad van Europa vorige week werden zij continu gevolgd door medewerkers van de Russische delegatie daar.

Ik wil niet – ik kan en mag dat ook niet – oordelen over de functie van die medewerkers, maar het is op zijn minst niet erg geruststellend.

Wij, de parlementaire assemblee van de Raad van Europa, hebben van de gelegenheid gebruikgemaakt om in een debat over de Noord-Kaukasus, en meer specifiek over Tsjetsjenië, de situatie uiteraard ter sprake te brengen. We hebben ons aangesloten bij de vraag naar internationaal onderzoek, omdat men er in alle eerlijkheid toch wel – helaas, moet ik daaraan toevoegen – van uit mag gaan dat Rusland in dezen nu niet de grootste pleitbezorger is van helderheid en transparantie.

Als niet-jurist ben ik onvoldoende vertrouwd met het juridische systeem dat Rusland hanteert. Maar mij werd door de beide vertegenwoordigers aangegeven dat de stap die nu is gezet, het minste van het minste is. Het zou zoiets zijn als een voorafgaand onderzoek aan een eventueel vooronderzoek. Om maar te zeggen dat er vanuit Russische zijde op dit ogenblik geen ernstige poging wordt ondernomen om hierin klaarheid te brengen, laat staan hier adequaat tegen op te treden.

Op dit ogenblik werkt men in een aantal stappen. Het openen van die hotline is er daar eentje van. Maar de volgende stap is dat men effectief probeert mensen die rechtstreeks getroffen zijn door deze situatie, uit Tsjetsjenië weg te krijgen, in eerste instantie richting Rusland. Bovendien, om te voorkomen dat zij elkaar verhalen zouden vertellen die het tot wereldnieuws zouden maken zonder dat ze dat noodzakelijk zijn, houden ze die op verschillende plaatsen verborgen. Het gaat er met andere woorden zeer ernstig aan toe, want er staan letterlijk mensenlevens op het spel.

Een volgende bekommernis van hen is om die mensen een veilige toekomst, een veilig onderkomen te bieden. En dan kijkt men toch wel verwachtingsvol richting Europa. Ik denk dat we daar een humanitaire taak hebben, om met alle mogelijke middelen die ons ter beschikking staan, daaraan invulling en uitvoering te geven. Opnieuw: alles binnen een uiterst controleerbare en gedocumenteerde situatie.

Minister-president, ik wil er graag nog een opmerking aan toevoegen, aansluitend bij wat u al hebt gezegd en wat ik volledig onderschrijf. Ik wil u vragen om – en ik denk dat dat beter achter gesloten deuren gebeurt dan voor de camera's – al het politieke gewicht dat u hebt in de schaal te werpen bij uw federale collega's, bij uw Europese collega's en waar dan ook, om ook die beweging, van het brengen van veiligheid naar die mensen, zo sterk mogelijk te ondersteunen.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Collega's, ik dank u voor de vraagstelling. Ook onze partij is uiteraard geschokt door de klopjacht op en de slachtpartij onder homo's in Tsjetsjenië. Het heeft een bijzonder grote impact op de LGBT-gemeenschap, ook in ons land, maar ook op iedereen die inzit met mensenrechten.

Als slavist die ooit een paper maakte over de toestand van de halebiseksualiteit in de Sovjet-Unie, stel ik vast dat het nog achteruitgaat. Toen erkende men nog het bestaan van homoseksualiteit – niet van lesbische relaties, maar wel van homoseksualiteit. Nu beweert men koudweg dat het niet bestaat.

Ik ben blij dat u, samen met uw federale en Europese collega, meteen uw schouders hebt gezet onder de oproep om onmiddellijk te stoppen met de klopjacht en de moordpartijen en dat u die praktijken ook hebt veroordeeld.

Ik hoor dat u in nauw contact bent met de koepelorganisaties op Europees niveau en op Vlaams niveau, zoals çavaria. Ook zij eisen een onmiddellijk onderzoek en een einde aan de mishandelingen en martelingen.

Het is goed dat u zegt dat de Vlaamse vertegenwoordigers in Rusland elk contact dat ze hebben met tegenpartijen daar aangrijpen om onze bekommernis en onze woede over wat er zich afspeelt op dat gebied, te uiten. Ik zou u, net als de collega's, willen vragen om alles te doen om dit repulsief beleid te bestrijden.

Ten slotte kan ik niet anders dan mijn uiterste respect uitdrukken voor de mensen die, zelfs gisteren nog, in Rusland zelf, op gevaar van eigen leven de straat opgaan en worden opgepakt, vernederd en neergeslagen om op te komen voor de rechten van andere mensen.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik deel de grote verontwaardiging die hier parlementbreed gedeeld wordt over de repressie ten opzichte van LGBT's in Tsjetsjenië. Ik apprecieer het antwoord van de minister-president. Ik vond dat er een grote nadruk lag op UNAIDS. Ik interpreteer het als dat we gebruikmaken van alle instrumenten die er zijn om het thema aan te kaarten en alle argumenten die we hebben mee op de tafel te leggen.

Maar laat ons er absoluut geen gezondheidsprobleem van maken. Het is een mensenrechtenprobleem. Mensen hebben recht op hun eigen seksuele geaardheid. Mensen hebben het recht om graag te zien wie ze graag willen zien en het recht om zelf de keuze te maken met wie ze een relatie willen opbouwen.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Voorzitter, ik sluit me natuurlijk aan bij de vraagstellers en bij het antwoord van de minister-president. Er wordt hier verwezen naar Rusland. Ik denk dat Rusland op zich al niet de meest bereidwillige partner is om dit soort onderzoeken in te stellen, gezien de situatie die in Rusland zelf al bestaat. Wat ik hier echter wou inbrengen, is de vraag of het Russische gezag over Tsjetsjenië meer is dan een gezag in naam. Je kunt je dat afvragen. Het is hier nog niet vermeld: de voorbije twintig jaar zijn er twee oorlogen geweest in Tsjetsjenië. Daarvan hebben we weinig gezien op onze televisie, maar die zijn verschrikkelijk geweest, in dit zin dat er 200.000 burgerslachtoffers zijn gevallen op een bevolking van nauwelijks 1 miljoen. Dus 1 op 5 Tsjetsjenen is die voorbije jaren door geweld omgekomen. De Russen zelf hebben daar tussen 20.000 en 40.000 soldaten verloren.

De enige manier waarop ze die oorlog hebben kunnen stoppen, is door een deal te sluiten met een deel van rebellen, zodat je twee soorten rebellen had: de islamisten die onafhankelijk wilden worden en de islamisten die toch bereid waren om deel te blijven uitmaken van Rusland. Die laatsten, dat was dan de Kadyrov-clan. De vader is vermoord, de zoon is nu aan de macht. Er is duidelijk een soort deal van 'je houdt Tsjetsjenië binnen Rusland en voor de rest heb je vrij spel'. Ik denk dat dat de realiteit is in Tsjetsjenië. Los van het feit dat de Russen op zich al niet bereid zijn om in dit soort dossiers op te treden, denk ik dat ze daar gewoon zelfs het gezag niet hebben, wat ons natuurlijk zeer pessimistisch moet stemmen.

Ik leid dat ook af uit het volgende. Je moet eens kijken naar de cijfers over de etnische Russen in Tsjetsjenië. Die zijn afgenomen, van 20 procent naar 2 procent van de bevolking. Nu, als de Russen niet kunnen verhinderen dat hun eigen mensen daar massaal worden weggedreven, dan moet je je afvragen of ze op het terrein eigenlijk dan nog wel meer kunnen doen dan de perceptie ophouden dat het deel uitmaakt van hun land.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Los van die laatste pertinente beschouwingen en vragen wil ik toch nog eventjes ingaan op een aantal punten. Als we UNAIDS vermelden, dan gaat dat natuurlijk absoluut ook, zoals ik heb gezegd, over het aanpakken en bestrijden van discriminerende wetgeving en concrete gevallen van homofoob geweld of geweld tegen LGBT's.

Ik verwijs naar wat in onze pers is verschenen op 15 april, onder andere in De Morgen, namelijk dat de Russische autoriteiten hebben bevestigd dat ze een onafhankelijk onderzoek hebben geopend, ook al hebben we geen informatie die de claims kan staven. Dat spoort met wat hier is gezegd. Ik heb gezegd dat ik daar mijn twijfels bij heb. Ik denk dat het goed is dat de zaak is aangekaart bij de Raad van Europa. De heer De Bruyn is daarop ingegaan. Ik denk dat de Raad van Europa in dezen een rapport kan maken dat kan zorgen voor feitelijke gegevens die kunnen worden gebruikt.

Wat het diplomatieke betreft, u weet dat in onze visienota betreffende de EU staat dat de EU een unie van waarden en normen is, en een wereldwijde hefboom ter zake. In het geval dat de EU niet zou optreden, zouden we dat moeten vragen, maar hier is dat gebeurd. Ik verwijs naar het onderhoud daarover op 24 april tussen Mogherini en Lavrov. U kent de reactie van minister Lavrov. Hij zei dat men geen beschuldigingen mocht uiten vooraleer de informatie uit de media was bevestigd. Dat punt is echter dus ook aangekaart door het hoogste Europese niveau, namelijk door mevrouw Mogherini, ook in het kader van de bespreking van de sancties, die gehandhaafd blijven.

Mijnheer De Bruyn, die andere punten, dat zijn zaken van humanitair recht, van asielrecht en dergelijke meer. Mensen die zijn vervolgd wegens hun seksuele geaardheid en die erin zouden kunnen slagen om een uitweg te vinden, om te vluchten, komen mijns inziens binnen de EU bij de landen waar ze zouden aankloppen in aanmerking voor het aanvragen van asiel. Ik denk dus dat we dit punt moeten blijven aanhouden. Gelet op alle reserves en uitlatingen van Russische zijde dat de informatie niet is bevestigd, dat men niet weet of dat allemaal klopt, is het belangrijk dat we diplomatiek blijven opvolgen dat dit op het hoogste Europese niveau wordt aangekaart, omdat dat de enige partner is die ten aanzien van de Russen gewicht in de schaal kan werpen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, ik denk dat ik daarnet voldoende duidelijk ben geweest. Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister-president, u haalt het onafhankelijk onderzoek door Rusland aan. Ik heb zeer grote twijfels bij de onafhankelijkheid van dat onderzoek, zoals u ook hebt gezegd, zeker als er geen solide veiligheidsgaranties zijn voor mensen die klachten indienen, die naar de rechtbank stappen om dat aan te klagen. Als daar geen veiligheidsgaranties voor zijn, dan vrees ik natuurlijk dat er geen effectief onafhankelijk onderzoek kan gebeuren door Rusland.

De voorzitter: Minister-president, ik neem alvast uw suggestie van een rapport in de Raad van Europa mee. We hebben hier een eminent lid, de heer De Bruyn, die we zeker zullen ondersteunen, mocht hij vanuit de Belgische delegatie zo'n initiatief nemen.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over verplichte advisering van het agentschap Onroerend Erfgoed – 1822 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, minister-president, vanaf 1 januari 2017 werd de advisering van het agentschap Onroerend Erfgoed ingeperkt. De oorzaak van die transitie was het grote kerntakenplan van de Vlaamse overheid. Deze kerntakenplannen passen in de ruimere oefening van de Vlaamse overheid om haar bestuurlijk beleid doelmatiger en vooral ook efficiënter te maken, een oefening die werd aangekondigd in ons Vlaams regeerakkoord.

Bij het kerntakenplan van het agentschap Onroerend Erfgoed vormt de inperking van de advisering een belangrijk onderdeel. Zo werd het advies over onroerend erfgoed opgenomen in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed en de vastgestelde inventaris houtige beplantingen met erfgoedwaarde vervangen door een zorg- en motiveringsplicht voor administratieve overheden bij vergunningsplichtige aanvragen. Bij vergunningsaanvragen die betrekking hebben op percelen die palen aan een beschermd monument, verleent het agentschap sinds dit jaar niet langer een advies. Inzake vergunningsaanvragen die zijn gekoppeld aan de vastgestelde inventaris en/of tot de gemeentelijke autonomie behoren, verleent het agentschap ook niet langer een advies sinds dit jaar. Aansluitend daarbij zal het agentschap geen gebruik meer maken van de beroepsmogelijkheid tegen de beslissing van de vergunningverlener.

Verder wordt de procedure over de opmaak en goedkeuring van een beheersplan vereenvoudigd. De formele aanvraag tot opmaak van een beheersplan en de goedkeuring daarvan worden geschrapt. Als lokale besturen zelf een beheersplan opmaken, indien ze zelf eigenaar of gebruiker zijn, bijvoorbeeld bij stads- en dorpsgezichten, of ze dat op vraag van eigenaars of gebruikers doen als gevolmachtigde, moeten bij de opmaak van het beheersplan de volgende bijkomende gegevens worden aangeleverd: een voorstel voor ZEN-erfgoed (zonder economisch nut) en een voorstel van handelingen die worden vrijgesteld van toelating of van melding.

Het kerntakenplan stelt dus een wijzigende rol van de overheid voorop, van een controlerende naar een faciliterende rol. Dat is trouwens niet meer dan normaal. We kunnen echter voorlopig reeds vaststellen dat, ondanks de erkenning van actoren, er nog steeds een sterk controle uitgaat van de Vlaamse administratie. Zo is er het systematisch gebruik van bindende adviezen op basis van artikel 4.3.3. van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, alsook de sterke controle op de opmaak en goedkeuring van de archeologienota's, wat ik in deze commissie trouwens al diverse malen heb aangekaart.

Minister-president, hoe beoordeelt u de cultuuromslag van het agentschap anno 2017? Stelt u ondertussen een draagvlakvergroting vast voor onroerend erfgoed in Vlaanderen? Heeft uw beleid reeds voldoende de lokale besturen sensibiliseerd op het vlak van dat vergunningsbeleid? Hoe beoordeelt u de valorisatie van de erkende actoren? Bent u bereid om via de erkenning van bepaalde actoren precies meer vertrouwen en autonomie te geven aan de belangrijke spelers binnen de sector en binnen het uitgebreide werkveld? Ik denk daarbij aan de archeologen. We hebben we daar al een paar keren over gehad. Zal deze cultuuromslag aan bod komen bij de evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet,

waarnaar we allen uitkijken? Zo ja, hoe gaat men dat meten? Waarom blijft de archeologienota onderworpen aan een dure en vooral omslachtige goedkeurings-procedure? Is daar ook geen ruimte voor vereenvoudiging, bijvoorbeeld door de vergunningverlenende instantie te laten aangeven in welke zones en vanaf welke perimeter men een echte archeologienota wenselijk acht? We hebben het daar ook al even over gehad.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer De Gucht, u verwijst naar het regeerakkoord. Ik wil u er toch op wijzen dat er sprake is van twee aparte zaken. In het regeerakkoord staat enerzijds de culturomslag als doel op zich, en anderzijds de beperking tot het uitvoeren van de kerntaken. Er zijn een aantal kerntaken die verband houden met die culturomslag, of die er een impact op hebben, maar het is niet het kerntakendebat of de kerntakenbeslissing op zich die aan de basis ligt van de culturomslag of er de sleutel toe is. De culturomslag gaat in eerste instantie over een andere attitude van de medewerkers van het agentschap Onroerend Erfgoed, over de ingesteldheid, de houding van die mensen. Dat is dus een mentaliteitswijziging. Ik heb altijd gezegd dat zoiets diverse acties vergt. Dat vergt dat dat men op die mensen inspreekt. Dat vergt dat men optreedt wanneer bepaalde situaties zich voordoen. We hebben dat hier onlangs nog meegemaakt naar aanleiding van het kerkenbeleidsplan dat is gevraagd. Dat is dus een patroon waarin een evolutie tot stand moet worden gebracht. Het agentschap heeft daar ook tal van initiatieven voor genomen in de voorbije tweeënhalf jaar, onder andere inzake klantgerichtheid, oplossingsgerichtheid, overleg met belanghebbenden en samenwerking. Ik ga daar niet in detail op in.

Daar zijn de eerste positieve resultaten van te merken. Een – weliswaar beperkt – klantentevredenheidsonderzoek toont aan dat die klantentevredenheid toeneemt, van 6,6 naar 8 op 10. Er zijn ook steeds meer positieve reacties van stakeholders op structureel overleg met het agentschap zelf. Ik kan ook zeggen – maar wie ben ik – dat ik op diverse plaatsen in Vlaanderen op het terrein van betrokkenen, privé en publiek, hoor dat er een positieve, oplossingsgerichte dialoog en samenwerking is geweest met de erfgoedconsulent. Ik denk dat we al een hele weg hebben afgelegd, zonder dat we kunnen zeggen dat de doelstelling is bereikt. Er is nog elke dag de vaststelling dat er werkpunten zijn.

Over het draagvlak voor onroerend erfgoed heb je twee grote, tegenstrijdige meningen. Sommigen zeggen dat er onvoldoende draagvlak is in Vlaanderen voor onroerend erfgoed. Ze verwijzen naar het nimbysyndroom, naar de administratieve rompslomp. Andere mensen staan er heel positief tegenover. Er zijn zelfs mensen die vragen om hun eigendom beschermd te krijgen. Er is bijvoorbeeld ook telkens het enorme succes van Open Monumentendag. Je ziet dat telkens honderdduizenden Vlamingen daarvoor worden gemobiliseerd. Om dat dus objectief te meten, zal het agentschap wetenschappelijk onderzoek laten uitvoeren, een draagvlakonderzoek dat wetenschappelijk onderbouwd is. Als je immers afgaat op wat wordt gezegd, op wat je zelf denkt te voelen in de samenleving, dan leidt dat tot tegenstrijdige conclusies in dezen.

Er moet ook een onderscheid worden gemaakt tussen dat draagvlak enerzijds en de culturomslag bij het agentschap anderzijds. Het ene heeft uiteraard ook met het andere te maken. Het draagvlak voor onroerend erfgoed wordt onder meer mee bepaald door de manier waarop onze administratie omgaat met de stakeholders, met de publieke overheden, met de aanvragers van een premie, met het verlenen van allerlei akkoorden en dergelijke meer. Onder andere, bijvoorbeeld, het grote aantal lokale actoren die actief worden inzake onroerend erfgoed, lijkt me toch wel aan te tonen dat er meer draagvlak is ontstaan.

In de voorbije 3 jaar hebben 23 intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zich laten erkennen als intergemeentelijke onroerendergoeddienst. Ze vertegenwoordigen in totaal 162 gemeenten, die op die manier een eigen onroerendergoedwerking uitbouwen en inzetten op onroerendergoedzorg. Daarnaast zijn er nog 17 erkende onroerendergoedgemeenten. Een van de factoren of criteria voor die erkenning is de wijze waarop de gemeente werkt aan de verbreding van het draagvlak. Elke erkende onroerendergoedgemeente moet ook beschikken over een adviesraad die het onroerend erfgoed als taak toebedeeld heeft gekregen.

Je kunt dus zeggen dat er op lokaal vlak een sterke uitbreiding is van de betrokkenheid, van eigen beleidsontwikkeling, zowel intergemeentelijk als gemeentelijk.

Dan is er de sensibilisering van de gemeenten. Het is natuurlijk zo dat de gemeenten, de lokale besturen zelf kiezen hoe ze zich voorbereiden op een eventuele uitgebreidere verantwoordelijkheid in de onroerendergoedzorg. Dat is voor ons een principe. Denken we aan het wegvallen van de bindende adviezen verleend door het agentschap. De lokale besturen nemen een aantal taken over met het in werking treden van het kerntakenplan, bijvoorbeeld adviestaken in het kader van de zorgplicht. Om een lokaal erfgoedbeleid uit te werken heeft de administratie ervoor gezorgd dat er omkadering is. Er zijn handleidingen ter beschikking gesteld, bijvoorbeeld over het verankeren van erfgoed in ruimtelijk beleid. Er is begeleiding bij het herinventarisatie van erfgoed. Er zijn toelichtingen, bijvoorbeeld over de regelgeving. Het agentschap maakt dit jaar ook werk van een nota over de invulling van de zorg- en motiveringsplicht ter ondersteuning van de lokale besturen, en zal dat ook gaan toelichten op de ondertussen toch wel geïnstitutionaliseerde overlegmomenten met de gemeenten.

Het agentschap heeft in 2015 en in 2016 infosessies georganiseerd voor de gemeenten die overwogen om een erkenning als onroerendergoedgemeente aan te vragen. Door het wegvallen van een aantal adviestaken kan het agentschap zich uiteraard meer gaan toeleggen op zijn faciliterende rol en die rol ook intenser op zich gaan nemen. U weet dat het agentschap ook geen bindende adviezen meer verleent.

De zorg voor het onroerend erfgoed is echter een gedeelde verantwoordelijkheid. Daarom zijn er in het decreet verschillende soorten erkenningen opgenomen, zoals voor onroerendergoedgemeenten, intergemeentelijke onroerendergoeddiensten, onroerendergoeddepots, archeologen en metaaldetectoristen. Sommige van die actoren waren al actief nog voor de inwerkingtreding van het Onroerendergoeddecreet, maar kenden nog geen decretale verankering. Denken we maar aan de intergemeentelijke archeologische diensten, de intergemeentelijke onroerendergoeddiensten, de archeologische bedrijven en de metaaldetectoristen. Ze namen wel al een rol op zich, maar de taakverdeling duidelijk vastleggen was natuurlijk moeilijker bij gebrek aan decretale basis. De erkenning zorgt ervoor dat het voor die actoren nu begrijpelijker is op welke manier ze complementaire taken op zich kunnen nemen binnen dat decretaal kader.

De erkenning van de onroerendergoedgemeenten is nieuw. Die kwam er naar aanleiding van de interne staatshervorming, waarbij werd beslist dat nog twee bestuursniveaus zouden focussen op de onroerendergoedzorg, namelijk de Vlaamse overheid en de gemeentelijke overheid. Daarmee is aan het principe van de subsidiariteit ook in dit decreet uitwerking verleend.

De erkenning van onroerendergoeddepots is een nieuw gegeven. Ik stel vast dat er na de inwerkingtreding van het decreet heel wat beweegt. Ik gaf daarnet al enkele cijfers, maar geef nog eens het totale plaatje. Er zijn op dit ogenblik 17 erkende onroerendergoedgemeenten, 23 erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten met dus 162 aangesloten gemeenten, 13 erkende

onroerendergoeddepots, 140 erkende archeologen als natuurlijk persoon, 24 archeologen als rechtspersoon en 1248 erkende metaaldetectoristen.

De evaluatie betreft een evaluatie van de onroerendergoedregelgeving, zoals u weet. Die evaluatie zal gebeuren op basis van cijfers over de jaren 2015 en 2016. De gevolgen van het kerntakenplan, geïmplementeerd vanaf 1 januari 2017, zijn daarin dus niet terug te vinden. De evaluatie is geen evaluatie van de werking van het agentschap.

Ik kom tot de archeologienota. Ik verwijs in de eerste plaats naar de uitvoerige antwoorden die ik gaf op de vragen van onder andere uzelf en mevrouw Van Werde hieromtrent. Ik wil echter beklemtonen dat het geenszins klopt dat de archeologienota onderworpen is aan een omslachtige goedkeuringsprocedure. Uit een objectieve vergelijking tussen het Archeologiedecreet en het nieuwe Onroerendergoeddecreet blijkt dat de rol van de overheid, van het agentschap dus, sterk is teruggedrongen. Onder het Archeologiedecreet besliste de Vlaamse overheid over zowat alles inzake archeologie. Onze administratie schreef zelf de bijzondere voorwaarden uit. Nu reduceert het Onroerendergoeddecreet de beslissingsbevoegdheid van de overheid tot de strategische momenten in het onderzoek, namelijk de melding van het vooronderzoek met ingreep in de bodem en de bekrachtiging van de archeologienota en de nota. Uit overleg met de erkende archeologen blijkt ook dat ze zelf vragende partij zijn voor ondersteuning en begeleiding bij hun opdracht en voor toezicht in de sector door de Vlaamse overheid.

De vereenvoudiging die u suggereert, is dus al doorgevoerd bij de overgang van het Archeologiedecreet naar het Onroerendergoeddecreet.

Wat de rol van de vergunningverlenende instantie betreft, belet niets dat steden en gemeenten input leveren over de percelen die kunnen worden toegevoegd op de kaart van gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, maar ook andere informatie die kan worden verwerkt in de centrale archeologische inventaris mag altijd worden aangeleverd.

Tot slot maken de oppervlaktecriteria en de vrijstellingen wel degelijk deel uit van de evaluatie van het Onroerendergoeddecreet. Hier zal ook op ingegaan worden met het evaluatierapport.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister-president, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord.

Een archeoloog heeft een universitair diploma en een erkenning. Ik weet dat verscheidene archeologen vandaag niet altijd het beste werk leveren, dat kan gebeuren, maar die moeten er dan uit op basis van steekproeven. Wanneer zij hun werk niet op de juiste manier doen, moeten zij gewoon hun erkenning verliezen. In een systeem waarbij mensen of bureaus van archeologen worden erkend, kan men evengoed met steekproeven werken in plaats van dat door een volledig team te laten doen. We moeten daarnaar evolueren.

Wanneer er vandaag twijfels zijn bij sommige archeologen die meermaals tekortschieten, dan moeten we daartegen optreden. U vindt in Open Vld een partner voor de maximale bescherming van het archeologisch erfgoed in Vlaanderen en van het onroerend erfgoed in het algemeen. We moeten ervoor zorgen dat wat er nog rest, en er is jammer genoeg al ongelofelijk veel verdwenen, zo goed mogelijk wordt beschermd.

Er is een takenpakket overgeheveld naar de lokale overheden. We moeten ervoor zorgen dat die lokale overheden daar op de juiste manier mee omgaan en

daartoe worden gesensibiliseerd. Een dialoog is daar van enorm belang.

De overlegmomenten tussen de archeologen en de onroerendergoedconsulenten verlopen, zo blijkt uit signalen vanop het werkveld, niet altijd even goed. Dat zou te maken hebben met het feit dat er niet altijd een even goede bereikbaarheid is en dat er soms te veel op het bord van de erfgoedconsulenten ligt.

Tot slot wil ik nog een opmerking maken die misschien overkomt als een fait divers maar dat niet is. De telefonische bereikbaarheid van de diensten is enorm teruggeschoefd. Ik heb het dan over de dienstverlening ten aanzien van de mensen die daarmee worden geconfronteerd. Wanneer men vandaag een voltijdse betrekking heeft en niet de mogelijkheid heeft om een telefoongesprek te voeren dat geen 5 minuten maar een stuk langer duurt, dan gaat dat niet tenzij men een dag vakantie neemt. Over de middag is men niet bereikbaar, in de voormiddag en in de namiddag is men een aantal uren bereikbaar. Men heeft dus een wekelijkse bereikbaarheid van ongeveer 15 uur, wat volgens mij te weinig is wanneer men ervoor wil zorgen dat iedereen die daarmee wordt geconfronteerd, op de juiste manier telefonisch wordt geholpen.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, ik vertel niets nieuws en u hebt al vaak aangegeven dat er inderdaad werk moet worden gemaakt van een cultuuromslag. Dat gaat echter niet van vandaag op morgen. Zoals u daarnet zei, is daar een mentaliteitswijziging voor nodig en dat neemt tijd in beslag. Naarmate echter de lokale besturen, de intergemeentelijke onroerendergoeddiensten (IOED's) en de onroerendergoedgemeenten groeien in dat proces, zal de administratie Onroerend Erfgoed ook meer durven en kunnen loslaten.

Wat de archeologie betreft, is er heel wat gebeurd. Dat weet u ook, mijnheer De Gucht. Het aantal weigeringen van de archeologienota's is gedaald, er wordt nog op hoofdlijnen gecontroleerd en we hebben een archeologienota light geïntroduceerd. Mensen kunnen dus sneller besluiten dat de kans op bodemarchief minimaal is. Onroerendergoedgemeenten kunnen de archeologienota intussen zelf bekrachtigen, ook de archeologienota light. Ze kunnen ook zelf beslissen of en wanneer er onderzoek nodig is. Het agentschap komt dan niet meer tussenbeide. Dit is eigenlijk een oproep voor nog meer onroerendergoedgemeenten, maar ik zie dat het aantal stijgt.

Het kan inderdaad nog beter en daarom zal ik binnenkort een voorstel van decreet voorleggen met een aantal aanpassingen aan de regelgeving. Mijnheer De Gucht, u zei net dat de minister in Open Vld een 'partner in crime' vindt om het erfgoed nog beter te evalueren en te beschermen. Ik hoop dat ik in u ook een 'partner in crime' vind om dat voorstel van decreet te steunen.

De voorzitter: Dat is dan een nieuwe versie van Bonnie en Clyde.

De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik zal niet mogen meedoen, vrees ik. Een 'partner in crime' wil ik ook niet echt zijn.

Minister-president, uit uw antwoord heb ik begrepen dat het geen kerntaak meer is van het Vlaamse niveau en dat een aantal taken verhuizen naar het lokale of intergemeentelijke niveau.

Ik heb begrepen dat de IOED's 162 gemeenten omvatten en dat er 17 erkende onroerendergoedgemeenten zijn. Dat is al een mooi resultaat. Wanneer we echter dit beleid echt goed willen uitrollen, moeten we een maximaal dekkend

geheel hebben in Vlaanderen. Als we de competentie verwachten op het lokale of intergemeentelijke niveau, dan is de vraag of er nog stimulansen worden gegeven en of er regelmatig nog nieuwe aanvragen bij komen. Hebt u ook de ambitie om dat gebiedsdekkend te maken?

In een correspondentie met het agentschap heb ik dezelfde opmerking gemaakt als de heer De Gucht over de dienstverlening. De nieuwe procedure bespaart tijd bij de Vlaamse overheid omdat niet over alles advies moet worden gegeven, maar dat belet niet dat die lokale besturen, opdrachtgevers, archeologen en bouwheren vaak vragen hebben en met die vragen terecht moeten kunnen bij diezelfde dienst. Het is niet omdat het niet meer moet dat het niet meer mag en men dus geen advies meer kan vragen. Ik denk dat dit net ook aansluit bij uw beleidsintentie, minister-president, dat het agentschap, de inspectie en de medewerkers eerder een coachende rol hebben dan een inspecterende, controlerende rol. Dat is wat u wilt en ook wat ik wil. Ik ben vragende partij – en misschien heeft dat te maken met het volume aan personeelsleden of met een omslag van de regelgeving, ik ben daar mild in maar ik krijg dat verhaal ook regelmatig in mijn mailbox – dat die coachende rol maximaal wordt opgenomen door de diensten.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer De Gucht, ik begrijp dat het overleg niet altijd even goed of gestroomlijnd verloopt – het hoofd van het agentschap zit bij ons – maar ik hoor ook veel positieve zaken. Dat er nog werkpunten zijn, daar ben ik het mee eens. Wanneer het gaat over echt flagrante gevallen, dan vraag ik om die te signaleren aan het agentschap. Wanneer bepaalde zaken echt niet vooruitgaan en er in plaats van een coöperatieve werking eerder een obstruerende werking is, dan moet men daar iets aan doen. Ik hoop dat die gevallen zich niet meer voordoen, maar als dat zo is, dan moet daartegen opgetreden worden.

Het overleg met de steden en gemeenten door het agentschap gebeurt intensief. Vanmorgen is er nog samengezeten met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten.

De telefonische bereikbaarheid is nu conform het charter van de Vlaamse overheid, maar het is de bedoeling om dat nog te verbeteren. De aanwerving van mensen uit de buitendiensten loopt nu met de bedoeling om tegen de jaarwisseling de dienst nog te versterken en met een algemeen infoloket te kunnen werken. Nu is dat conform, maar blijkbaar ook niet meer dan dat, het charter van de Vlaamse overheid inzake bereikbaarheid. Er is inderdaad een verbetering nodig, het agentschap maakt daar nu werk van op de manier die ik zonet heb geschetst.

Mijnheer De Gucht, wanneer die archeologienota's telkens opnieuw slecht blijken te zijn en niet voldoen, dan zullen de erkenningen ook worden ingetrokken. Wie slecht presteert, zal niet langer over een erkenning kunnen beschikken.

Wat de vraag over bijkomende steden en gemeenten betreft, betreur ik dat van de grotere steden voorlopig alleen Leuven bereid is om die stap te zetten. Dat is gekoppeld aan de beleids- en beheerscyclus van de steden en gemeenten waarover we in de voorbije periode regelmatig hebben gepraat in het kader van binnenlands bestuur. De programma's van de gemeenten verlopen volgens een cyclus van drie jaar. Wie nu niet is ingestapt, moet dus wachten tot de volgende instap.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister-president, wanneer we het hebben over onroerend erfgoed, is het zeker niet de bedoeling om dat aan te

vallen. Ik wil er gewoon op wijzen dat er misschien wat schort, ofwel aan de personeelsbezetting, ofwel aan de overlast in het dossierbeheer waardoor sommige afspraken wellicht moeilijker verlopen. Bovendien zijn er niet zoveel archeologen maar hun aantal stijgt wel. Om dan die twee agenda's op elkaar te laten aansluiten, is niet altijd evident. U kent dat wellicht ook uit uw eigen functie.

Ik kijk in elk geval uit naar de evaluatie. Er komt ook een voorstel van decreet en een voorstel van resolutie waaraan we nog hard aan het werken zijn. We hopen dat we het beleid daarmee kunnen ondersteunen en ervoor kunnen zorgen dat het onroerend erfgoed en de archeologienota's die daarbij horen, in de toekomst op een goede manier worden ontwikkeld.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over historische liften in gebouwen – 1909 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

– Jan Van Esbroeck treedt als voorzitter op.

Manuela Van Werde (N-VA): “De antieke lift, met haar prachtige harmonicadeuren, is met uitsterven bedreigd.” Dat is het verhaal dat Canvas onlangs bracht in het programma Culture Club. De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie (VVIA) grijpt dit aan om de problematiek opnieuw op de politieke agenda te plaatsen.

Om de veiligheid van liften in onze gebouwen te verbeteren, werd de Europese richtlijn van 1995 in ons land vertaald in het KB van 9 maart 2003. De grond van dit besluit was dat eigenaars en beheerders van liften met regelmatige tussenpozen een risicoanalyse van de lift moesten laten uitvoeren door een erkende dienst zodra de lift 10 jaar oud is.

In het antwoord op een vraag van Dirk Van Mechelen uit 2011 hebt u toegelicht wat dit KB betekent voor historische liften. U verwees daarbij naar de wetgeving anno 2011 en het KB van 2003, waar wel degelijk aandacht was voor de erfgoedwaarde van historische liften in de veiligheidsanalyse. Artikel 4 van het KB bepaalde namelijk dat “ook met de historische waarde van de lift rekening gehouden kan worden” en dit na advies van de bevoegde diensten.

Om deze beoordeling te doen, werd binnen de FOD Economie een subcommissie voor historische liften opgericht, waarin zowel mensen van de gewestelijke administraties Onroerend Erfgoed zetelen als ‘bevoegde diensten voor de veiligheid van liften, bijgestaan door technische experts op het vlak van oudere liften’. In uw antwoord op de vraag van de heer Van Mechelen gaf u toe dat de werking en procedure van deze commissie toen onvoldoende gekend was. Bij het antwoord werd ook een soort van intern afwegingskader of syllabus voor de heropwaardering van historische liften gevoegd. Die syllabus werd toegelicht op de studiedag ‘Jonge monumenten voor de huidige samenleving’ in september 2011 in Antwerpen. Sindsdien bleef het stil rond dit thema.

Nu terug naar vandaag. De Europese richtlijn uit 1995 werd in februari 2014 gewijzigd. In de nieuwe richtlijn is er sprake van nieuwe definities, krijgen importeurs en distributeurs eigen verplichtingen opgelegd, en worden de voorschriften

voor conformiteitsbeoordelingsinstanties verstrengd. De essentiële veiligheidseisen veranderen niet. Deze richtlijn werd op voorstel van minister Peeters omgezet in nationaal recht door middel van het KB van 12 april 2016.

Minister-president, hoeveel waardevolle historische liften zijn er vandaag beschermd?

Welke stappen hebt u sinds 2011 gezet om het historisch liftenpatrimonium in Vlaanderen veilig te stellen?

Hoe evalueert u het overleg tussen uw agentschap en de bevoegde diensten voor de veiligheid van liften binnen de subcommissie Historische Liften van de FOD Economie? Is die commissie nog actief en welke resultaten heeft haar werking opgeleverd?

Welke initiatieven hebt u genomen om de werking en de procedure van deze commissie beter bekend te maken?

Bestaat vandaag nog altijd de mogelijkheid om bij de veiligheidsanalyse ook rekening te houden met de historische waarde van de lift en dus een afwijking te verkrijgen, zoals bepaald in artikel 4 van het KB van 2003? Of werd die geschrapt in het KB van 2016? Werd de aanpassing van dit KB naar aanleiding van de gewijzigde Europese richtlijn besproken met uw diensten of kabinet?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Er wordt geen specifiek beleid voor historische liften gevoerd. Het agentschap ontvangt ook geen signalen over recente problemen hieromtrent.

De essentie van de liftenproblematiek wordt geregeld op Europees vlak. Hieruit werd het KB van 2003 afgeleid waarbij verouderde liften om veiligheidsredenen moeten worden gemoderniseerd. Dat gaat dan bijvoorbeeld over gesloten liftdeuren, trekkracht van kabels, signalen inzake veiligheid, enzovoort. De regelgeving legt deadlines op voor het oplossen van de grootste euvels. De deadline is 1 januari 2018.

De uitzonderingsgrond, die bepaald is in artikel 4 van het KB, wordt weinig of niet gebruikt.

Als een historische lift wordt bedreigd, kan een consultatie gebeuren bij een federale commissie die bevoegd is voor historische liften, en deze kan uitzonderingsmaatregelen bepleiten bij de veiligheidsinstanties die de liften controleren. Deze commissie ontvangt echter amper vragen. Aan de Nederlandstalige kamer van deze commissie werd nog geen enkele vraag om afwijking voorgelegd. Dit kan betekenen dat de weg naar de uitzondering moeilijk te vinden is, of dat weinig betrokkenen de waarde van historische liften erkennen en willen behouden.

Mijn administratie richt zich bij voorrang tot de eigenaars van beschermde historische liften. Dat is evident. Vandaag zijn er slechts negentien beschermd. Al de betrokken eigenaars zijn op de hoogte gebracht van de problematiek en ook van de mogelijkheden. Ze zijn op de hoogte gebracht van het bestaan van de liftencommissie.

De uitdaging ligt bij de niet-beschermde liften. Er zijn heel wat historische liften die niet beschermd zijn. Er is ook geen specifiek beschermingsbeleid voor historische liften. Als er een bescherming gebeurt, is dat normaal gezien in het kader van de bescherming van een gebouw.

Het KB sluit niet uit dat de liftencommissie zich ook uitspreekt over liften die niet beschermd zijn, voor zover er een advies is van een erfgoeddienst.

Het is dus zaak om de betrokken actoren te mobiliseren om problemen met historische liften te melden aan de commissie. De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie (VVIA) beveelt eigenaars van bedreigde liften aan mijn agentschap te contacteren. Uiteraard kan niet alleen het agentschap hierin een rol opnemen, ook de stedelijke erfgoeddiensten kunnen adviezen verstrekken daaromtrent. Ik heb het agentschap verzocht om via de communicatiekanalen die ter beschikking staan – de website, overleg met architecten en dergelijke – de regelgeving nog bekender te maken voor zover dat nodig is.

Op 11 mei 2015 verstuurde de directeur-generaal van de FOD Economie een herinneringsbrief naar alle lifteninstallateurs over de regelgeving inzake veiligheid van liften. Deze brief besteedt ook aandacht aan de historisch waardevolle liften: "De werkgroep zal vergaderen voor zover de eigenaar expliciet vermeldt dat hij sommige aspecten van zijn oude lift wil behouden of dat de dienst Monumenten en Landschappen vindt dat de lift wel degelijk een historische waarde heeft." Op 6 mei 2015 werd een soortgelijke brief met vermelding van die mogelijkheid naar alle syndici over het hele land gestuurd.

De syndici van een mede-eigendom zijn dus op de hoogte. De lifteninstallateurs zijn op de hoogte. Wat de beschermde liften betreft, heeft mijn agentschap het nodige gedaan in relatie tot de eigenaars en met betrekking tot de liftenconstructeurs.

Het recente KB van 12 april 2016 betreft het op de markt brengen van liften en veiligheidscomponenten van liften. Het actualiseert een ouder KB van 1998 en heeft geen enkele impact op artikel 4 van het KB van 9 maart 2003 waarover ik het zopas had en dat voorziet in uitzonderingsregels voor historische liften.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, al sinds 1990 wordt gewaarschuwd voor het verdwijnen van historisch waardevolle liften. Ik heb zelf twintig jaar in een gebouw gewoond met zo'n prachtige houten lift met harmonicadeurtjes. Hij werd echt wel honderd keer per dag gebruikt. Bij elke vergadering van de eigenaars was er verwarring. Moet die lift worden aangepast? Hoeveel gaat dat kosten? Dat is natuurlijk de grote zorg van mede-eigenaars. Daardoor lopen we het gevaar dat er heel veel mooie historisch waardevolle liften verdwijnen.

U zegt dat de subcommissie te weinig bekend is. Met mijn twintig jaar ervaring kan ik dat beamen. Niemand wist waar hij terecht kon voor informatie.

In 2012 heeft de stad Antwerpen een oproep gedaan om historische personenliften van voor 1958 te signaleren omdat de dienst Monumentenzorg in Antwerpen het artistieke karakter van zoveel mogelijk liften die gebouwd werden voor 1958 wenste te behouden.

Minister-president, werd uw administratie op de een of andere manier betrokken bij dat initiatief van de stad Antwerpen? Vindt u dat er nood is aan een betere bescherming? Vindt u dat het probleem inderdaad zo acuut is als VVIA laat uitschijnen? Bent u van plan om er een afwegingskader voor op te stellen of om bijkomende initiatieven te nemen voor de bescherming van de meest waardevolle liften?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik vind dit een zeer boeiende vraag omdat ze gaat over iets ongelooflijk moois. Vooral in de grotere steden heeft men in heel veel gebouwen door toedoen van de onduidelijkheid de afgelopen jaren die liften ofwel vermassacreerd ofwel volledig afgebroken, om er dan een lelijke

koker voor in de plaats te zetten. Dat heeft, zoals mevrouw Van Werde zei, inderdaad voor een groot deel te maken met het feit dat de syndici niet of te weinig op de hoogte zijn.

Minister-president, u hebt het in uw antwoord al aangehaald: het is een goede zaak dat er contact wordt opgenomen, en dat er inderdaad een brief is gestuurd naar die organisaties. Maar het zou toch goed zijn mocht er een uitgebreide brief komen. Daarnaast zou er eventueel contact moeten worden opgenomen met de dienst Monumentenzorg en Onroerend Erfgoed om eens te bekijken welke gebouwen er kunnen worden beschermd. Het gaat dan vooral om appartementsgebouwen in de grote steden die vandaag niet op de lijst staan van beschermd onroerend erfgoed, gebouwen uit de jaren 40 en 50 die soms wel eens aftands worden bevonden maar die eigenlijk fantastisch zijn. Ze zijn jammer genoeg nog niet op die lijst terechtgekomen, waardoor er vandaag nog steeds van verdwijnen doordat ze daar soms in plaats van dertig vijftig appartementen in kunnen steken. Dan worden die gebouwen jammer genoeg afgebroken. We zouden moeten kunnen bekijken op welke manier we die appartementsgebouwen kunnen beschermen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Van Werde, het agentschap is niet op de hoogte gebracht van het initiatief van de stad Antwerpen. Het gaat ook geen apart beleid voeren inzake bescherming van liften. Dat moet in het kader van een volledig gebouw. Als je de lift intern beschermt, en er komt een sloopaanvraag of een vraag tot vervanging, dan zit de hele zaak geblokkeerd. Het is ook onbegonnen werk om daaraan te beginnen. Dat belet niet dat de aandacht voor de historische waarde daarvan zeer belangrijk is.

Maar ik wil er toch ook op wijzen dat de Europese regelgeving, vertaald in federale wetgeving, echt wel nodig is. Het gaat om veiligheid. U hebt allemaal gelezen dat in augustus 2016 een stagiaire-apothekeres gestorven is in een lift in een apotheek in Gent omdat er geen veiligheidssysteem op zat. Die jongedame is met een afvalcontainer naar beneden gegaan en is geklemd geraakt. Op een lift moet er onmiddellijk een blokkeringssysteem zitten. Dat is er niet in die oude liften. En dus bepaalt dat KB dat die veiligheidsmaatregelen er moeten zijn tegen 1 januari 2018. Laat ons dus hopen dat iedereen ervan bewust is: veiligheid primeert.

Ik heb de veiligheidsmaatregelen die moeten worden genomen geschetst. Ik ben geen technicus, maar naar mijn aanvoelen is het een beetje verkeerd om te zeggen dat het ofwel om het behoud van die historische liften gaat ofwel om veiligheid. Met dat artikel 4 van het KB van 2003 kun je uitzonderingen vragen, maar er zijn veiligheidsnormen die moeten worden nageleefd: elektronische ogen die de lift onmiddellijk blokkeren, de kabelsterkte, het dichtgaan van deuren en dergelijke meer. Dat is bijzonder belangrijk. Elk gevaar voor een mensenleven moet in dezen natuurlijk vermeden worden.

De directeur van de FOD Economie heeft in mei 2015 zowel de vereniging van de syndici als de lifteninstallateurs aangeschreven.

Ik vraag aan mijn agentschap op de banken hier om, als we die informatie kunnen krijgen, de vereniging van syndici aan te schrijven en er nog eens op te wijzen dat het belangrijk is dat er zorg en liefde blijft voor de historische liften, maar dat er een koninklijk besluit is dat zegt dat er veiligheidsverplichtingen zijn, maar dat er precies voor historische liften uitzonderingsmaatregelen kunnen worden gevraagd bij die commissie die tot nu toe geen aanvragen heeft gekregen. Voor het geval er syndici zouden zijn die dat niet doorspelen aan de mede-eigenaars is het misschien goed dat we vragen aan steden en gemeenten of de lokale besturen om dat te verspreiden in de gemeenten zodat alle eigenaars en mede-eigenaars die informatie ook nog eens zien.

Het gaat natuurlijk over een zaak van eventuele burgerlijke aansprakelijkheid. Als de datum van 1 januari 2018 voorbij is en er zijn geen veiligheidsmaatregelen genomen, dan komt er eventueel burgerlijke aansprakelijkheid in het geding. Dat kan zeer vervelend zijn voor mensen, maar bovenal is het een zaak van veiligheid, waarbij een combinatie met het behoud van het historisch karakter van die liften kan worden verzekerd.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, het klopt natuurlijk dat veiligheid belangrijk is. Daar kan niemand iets op tegen hebben. Ik hoop dat uw beleid toch ook aandacht heeft voor die oude liften, want dat zijn echt prachtige staaltjes van technisch industrieel vernuft.

Mijnheer De Gucht, ik steun uw oproep om te kijken of we een inventaris kunnen maken van historisch waardevolle liften. Minister-president, ik ben blij dat u zegt dat uw administratie samen met de FOD Economie de eigenaars zal sensibiliseren. Om in het jargon te blijven: ik hoop dat dat met deze vraag om uitleg weer in de lift zit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over afwegingskaders met betrekking tot onroerend erfgoed – 1910 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, in uw beleidsnota hebt u aangegeven dat het agentschap inzet op de opmaak van afwegingskaders in functie van een transparante werking. Die afwegingskaders moeten het mogelijk maken de werking van de erfgoedsector in Vlaanderen te stroomlijnen, leerprocessen op te zetten en ervaringen te delen. Ik heb het ook al aangehaald bij de bespreking van uw beleidsbrieven: duidelijkheid, transparantie en gelijke behandeling zijn heel belangrijk om de nieuwe rol als kaderstellende overheid waar te maken.

In 2016 werd een afwegingskader voor agrarisch erfgoed opgemaakt, in nauwe samenwerking met de departementen Landbouw en Ruimte Vlaanderen. Tijdens workshops en infomomenten is het afwegingskader toegelicht voor belanghebbenden en ambtenaren. Het afwegingskader staat ook op de website.

Tegelijk kondigde u in uw beleidsbrief 2016-2017 nieuwe initiatieven aan. Zo zou u tegen eind 2016 ook afwegingskaders laten opstellen voor het aanbrengen van publiciteit op beschermd erfgoed, voor het plaatsen van terrassen in een erfgoedcontext en voor energiebesparende en -opwekkende maatregelen: drie thema's die vaak terugkomen en vaak voor conflicten zorgen op het terrein. Daarnaast beloofde u ook een generiek afwegingskader voor toelatingen en adviezen voor werken aan beschermd erfgoed.

Minister-president, wat is de stand van zaken van de opmaak van de nieuwe afwegingskaders waarvan sprake in uw beleidsbrief, meer bepaald voor energie-maatregelen, publiciteit en terrassen enerzijds en het generiek kader voor toelatingen en adviezen voor werken aan beschermd erfgoed anderzijds? Op welke wijze zullen gemeenten, eigenaars en burgers kennis nemen van die verschillende beoordelingskaders? Wordt hier, naast de bekendmaking op de website, ook aan actieve communicatie gedacht?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Het agentschap is vorig jaar gestart met de opmaak van een zestal afwegingskaders. Het was de bedoeling om elk afwegingskader voor te leggen aan een klankbordgroep. Dat proces is minder vlot verlopen dan verwacht. Er is in de eerste plaats prioriteit gegeven aan de thema's die ingaan op een vaak terugkerend beheersvraagstuk. De afwegingskaders 'historisch schrijnwerk' en 'dakisolatie' zijn afgewerkt. Bij een aantal van die afwegingskaders zit er vertraging of een andere optie. Het afwegingskader 'zonnepanelen' is afgewerkt, maar het moet nog een participatief proces doorlopen. Voor dat van de 'terrassen' werd na gesprekken gekozen voor een inspiratienota voor de steden en gemeenten, veeleer dan een afwegingskader. Voor het afwegingskader voor 'publiciteit in erfgoedcontext' is gewacht op de stedenbouwkundige verordening waarover al een en ander te doen was naar aanleiding van de verplichting tot internetaansluiting, om daarop af te stemmen, vanwege Erfgoed.

Het afwegingskader 'toelatingen en adviezen' is nog in voorbereiding. De initiële planning is niet gehaald om een aantal redenen die ik u gaf, maar ook omdat het participatief proces vaak langer heeft geduurd of tot andere inspiratie heeft geleid dan aanvankelijk de bedoeling was.

Het is uiteraard de bedoeling dat de afwegingskaders bekend zijn bij gemeenten, eigenaars en burgers. Elk kader zal daarom breed worden ontsloten en er zal ook actief over worden gecommuniceerd. Uiteraard gebeurt de eerste communicatie intern zodat alle consultants en medewerkers van Onroerend Erfgoed op de hoogte zijn. Daarvoor zijn er diverse workshops georganiseerd. Dan wordt de externe communicatie aangepakt. Uiteraard wordt elk afwegingskader op de website geplaatst en meegedeeld in de externe nieuwsbrief van het agentschap.

Die komen uiteraard ter sprake tijdens individuele contacten tussen de consultants en de eigenaars, beheerders, architecten, overheden en andere betrokkenen. Ze komen ook aan bod tijdens de netwerkevenementen die het agentschap organiseert voor de erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten en de erkende onroerenderfgoedgemeenten, waar we het daarstraks over hadden. Afhankelijk van de behoeften, kan worden ingegaan op specifieke afwegingskaders. Daarnaast kan er in functie van het soort afwegingskader specifieke communicatie zijn voor bepaalde doelgroepen.

Ten slotte wordt er ook aan gedacht om bepaalde afwegingskaders voor te stellen op specifieke studiedagen. Ik denk bijvoorbeeld aan energiestudiedagen, waar het nuttig kan zijn om het afwegingskader met betrekking tot energie voor te stellen.

– Rik Daems treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, een van de grote speerpunten van uw beleid voor deze regeerperiode is de cultuuromslag die u wilt bereiken bij uw administratie. We hebben het daar al uitgebreid over gehad. Kunnen die beleidskaders rechtszekerheid bieden?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Het is geen dwingende regelgeving, maar als er een afwegingskader bestaat en er wordt een aanvraag ingediend voor dakisolatie of voor terrassen, is het natuurlijk aan de erfgoedconsulent om binnen dat kader te werken. In die zin hebben de mensen een houvast. Elk geval zal altijd specifieke knelpunten, moeilijkheden en toepassingsproblemen opleveren – ik hoop zo weinig mogelijk – maar om te zeggen dat dit een absoluut vast kader is dat

toelaat om voor elke aanvraag te zeggen hoe het in elkaar zit, dat gaat een beetje te ver. Ik ga er toch van uit dat dit een kader biedt dat een grote rechtszekerheid kan bieden zonder een garantie te bieden op een absoluut sluitend kader dat vooruitloopt op elk mogelijk detail en probleem dat zich in een bouwwerk kan voordoen.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, ik wilde gewoon weten of dat kader dan ook duidelijkheid kan geven over wat mag en niet mag.

Is het een optie om de administratie in de commissie eens uitleg te laten geven over hoe er op het terrein met die afwegingskaders kan worden omgegaan? Misschien is dat iets voor de regeling der werkzaamheden straks.

De voorzitter: Dat zullen we straks bespreken.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de reactie van de Vlaamse Regering op het schijnbaar nieuwe standpunt van president Trump over het Trans-Atlantisch Vrijhandels- en Investeringsverdrag (TTIP) – 1914 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, over het vrijhandelsakkoord, het ontwerp of de onderhandelingen ervan hebben we al meermaals in de commissie en in de plenaire vergadering gediscussieerd.

Als presidentskandidaat voerde Trump campagne tegen verschillende handelsakkoorden waardoor de Verenigde Staten gebonden waren en voerde hij tegelijk actie tegen de onderhandelingen voor nieuwe handelsakkoorden die de Verenigde Staten wilden afsluiten.

In die visie van 'America First' van de ondertussen verkozen president Trump, bleek er geen ruimte te zijn voor traditionele handelsakkoorden over tariefvrije in- en uitvoer, over handelsbelemmeringen, douanetarieven enzovoort. Dit zorgde er dan ook voor dat het er niet goed uitzag voor het TTIP-verdrag, het handels- en investeringsakkoord tussen de Verenigde Staten en de Europese Unie, zodat de tegenstanders van het TTIP-verdrag de medestanders werden van de huidige president.

Nu blijkt de administratie Trump toch een bocht te hebben gemaakt en het blijkt niet de eerste te zijn. De Amerikaanse Kamer van Koophandel spreekt over een constructieve aanpak, maar ook Europees commissaris voor Handel, Cecilia Malmström – van wie we het voorrecht hebben gehad dat ze in onze commissie aanwezig was –, had heel recent een gesprek met de Amerikaanse handelsgezant Wilbur Ross. Uit dat gesprek zou blijken dat die nieuwe Amerikaanse administratie toch wil samenwerken met de EU op het vlak van handelsrelaties.

Aangezien dat ook een heel belangrijk thema is voor onze Vlaamse economie, gekenmerkt door onze export, onze havens en tegelijk door onze baggerbedrijven die wereldwijd, behalve op de Amerikaanse markt, handel kunnen drijven, is het nuttig dat we dat dossier heel strikt opvolgen.

Minister-president, hebt u bijkomende informatie over het gesprek dat Europees commissaris Malmström in Washington heeft gehad? Ik weet dat u goede contacten hebt met Europees commissaris Malmström. Wat is uw reactie op de bocht

die werd gemaakt, op dat schijnbaar nieuwe standpunt van president Trump over het TTIP? Op welke manier probeert Vlaanderen de contacten met de Verenigde Staten aan te halen om te pleiten voor de voortzetting, een hervatting – eigenlijk zijn het nu 'frozen contacts' – van de onderhandelingen? Op welke manier probeert Vlaanderen de contacten met andere Europese lidstaten en de Europese Unie als geheel aan te halen om te pleiten voor een voortzetting van de TTIP-onderhandelingen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Het nieuwe standpunt van president Trump moet als volgt worden geduid: president-elect Trump heeft altijd gezegd dat hij bilaterale akkoorden wil, dat hij geen handelsakkoorden wil met handelsblokken. Hij heeft in de eerste plaats zeer zwaar ingezet op een akkoord met Duitsland. Mede naar aanleiding van zijn ontmoeting met Angela Merkel en andere gesprekken, is hij tot het besef gekomen dat je met de Europese Unie in haar geheel een akkoord moet sluiten, ofwel geen akkoord kunt sluiten. Je kunt met elk van de lidstaten van de Europese Unie apart geen handelsakkoorden meer sluiten. Dit is zo sinds 1 januari 1958, zoals ik al een paar keer heb gezegd.

Dus dat is een positieve kentering, dat het besef er is dat men niet rond de EU heen kan. Het lijkt me ook positief dat de EU blijkbaar een grotere prioriteit is dan het Verenigd Koninkrijk. De EU is dan ook een veel belangrijkere en grotere markt. Maar laat ons toch nog even wat reserves inbouwen. Veel is nog niet duidelijk. Ik heb morgen een onderhoud met de zaakgelastigde van de Verenigde Staten – u weet dat er momenteel geen ambassadeur is in Brussel – en zal hem, naast andere thema's, ook over een mogelijk handelsverdrag EU-VS spreken. Ik zal daar sterk voor pleiten, dat hoeft geen betoog.

Over de inhoud van de verschillende gesprekken die commissaris Malmström heeft gehad, kan ik u helaas weinig bijkomende informatie bezorgen. Dit zal aan bod komen op de volgende ministerraad Handel. Dan zullen we informatie krijgen, maar de ministerraad Handel had al plaatsgehad op het moment dat de gesprekken tussen Malmström en de VS gebeurden.

De focus in de VS ligt op Berlijn. Er zijn Duitse verkiezingen op 24 september. De kans op een versnelling van TTIP – of welke nieuwe naam het ook wordt – daarvoor lijkt me behoorlijk klein. Bovendien zijn er nu de Franse presidentsverkiezingen en daarna de verkiezingen voor de Assemblée nationale. Er zijn Britse verkiezingen. Dus ik denk dat er nu een periode is waarin de zaken misschien wel informeel zullen worden besproken, maar waarin toch weinig grote vooruitgang te verwachten is.

De gedachtegang in Washington is die van een uitgesproken economisch protectionisme. 'Buy American' is niet onder president Trump uitgevonden trouwens. Maar het zal erop aankomen om tot een goede win-winsituatie te komen voor beide partijen.

Voor uw vraag op welke manier ik de contacten zal aanhalen, verwijs ik naar wat ik al gezegd heb, naar het gesprek dat ik morgen heb. Onze algemene vertegenwoordiger in New York en de Vlaamse economische vertegenwoordigers in hun contact met bedrijven en overheidsinstanties stippen natuurlijk altijd het belang van TTIP aan.

Ik proef uit uw laatste vraag een beetje – of heb ik het mis? – dat er bij de Europese lidstaten geen animo meer zou zijn om de TTIP-onderhandelingen voort te zetten. Ik denk dat het omgekeerde waar is. Ik denk dat de EU-lidstaten nog wel degelijk gewonnen zijn voor een ambitieus TTIP, maar we moeten de nieuwe Amerikaanse administratie tijd geven om tot een standpunt te komen.

Als er de laatste maanden minder intensief contacten waren, heeft dat niet te maken met een gebrek aan wil bij de Europese lidstaten, maar wel met de nieuwe Amerikaanse regering en de houding van president Trump ten aanzien van de TTIP-onderhandelingen.

Zoals ik al zei, zitten we in een verkiezingsperiode: eerst de Amerikaanse verkiezingen, dan Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland. Nederland is ondertussen achter de rug. Ik denk dat het nu een beetje een luwe periode is ten gevolge daarvan.

In alle geval hebben de Europese Commissie en de nieuwe Trump-administratie op 17 januari nog een rapport met de 'landingszones' voor TTIP opgesteld. In dit document sommen beide partijen volgende opties op: invoerheffingen op 0 brengen voor 97 procent van de goederen, administratieve non-tarifaire belemmeringen minimaliseren, een sterk kmo-hoofdstuk en een akkoord met sterke milieu-, arbeids- en transparantievereisten.

TTIP – of hoe het ook zou mogen heten in de toekomst – is niet begraven. Het is te vroeg om daar optimistisch, laat staan euforisch, over te doen, maar er zijn tekenen dat de zaak absoluut niet geblokkeerd zit en dat er kansen zijn om uiteindelijk toch tot een resultaat te komen.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, het is inderdaad goed dat u samen met de Vlaamse administratie en diplomatie in de Verenigde Staten het dossier verder blijft opvolgen. We hebben inderdaad lidstaten en deelstaten gezien die meer problemen hadden met het handelsakkoord met Canada, het CETA-akkoord, dan met andere afspraken die moesten worden gemaakt of andere handelsakkoorden met andere landen. Wij hopen dat de ratio het haalt boven de emotie.

U hebt terecht de nadruk gelegd op het feit dat er hoofdstukken moeten zijn met betrekking tot arbeidsvoorwaarden en milieunormen. Op die vlakken staan wij soms verder dan de Verenigde Staten; op andere domeinen staan zij dan weer verder.

Ik vind het ook bijzonder positief dat u de contacten rechtstreeks onderhoudt met de Amerikaanse ambassade, met de handelsgezant, omdat er nog geen nieuwe ambassadeur is. Het is ook goed dat de VS intussen die kentering, die bocht, heeft ingezet en beseft dat een multilaterale aanpak nodig is met de verschillende lidstaten en met de EU in plaats van bilaterale afspraken.

Ik zal dit dossier alleszins verder opvolgen. We zullen zien wat de informatie die de zaakgelastigde aan u bezorgt, verder oplevert. Ik hoop inderdaad dat ook andere lidstaten het belang inzien van dat handelsverdrag, onder welke naam het ook wordt afgesloten. Het is voor een land als Vlaanderen alleszins van belang dat wij goede handelsakkoorden hebben, dat er weinig handelsbelemmeringen zijn, en dat er weinig douanetarieven zijn. Dat is van belang voor een land dat sterke havens heeft en vooral gericht is op export, ook omdat er een dermate grote afzetmarkt in de Verenigde Staten is.

Het CETA-akkoord moet ondertussen nog worden bekrachtigd. Dat is ook niet evident, als we sommige geluiden uit het zuiden van dit land mogen geloven. Maar we denken alvast dat het TTIP-akkoord, of welke naam het ook zal hebben, onder welke voorwaarden dan ook, een goede zaak is voor de economie en de welvaart in ons land.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sabine de Bethune aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de aanduiding, door de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties (ECOSOC), van Saoedi-Arabië als nieuw lid van de Commission on the Status of Women (CSW)

– 1922 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de verkiezing van Saoedi-Arabië voor de Commission on the Status of Women van de Verenigde Naties

– 1928 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Voorzitter, minister-president, collega's, mijn vraag dateert van een week geleden toen de veelvuldige debatten in de Kamer nog niet hadden plaatsgevonden, in de commissie en in de plenaire. Ze is op een aantal punten 'outdated'.

De feiten zijn ondertussen door iedereen gekend. Men vraagt zich af hoe ons land die positie heeft kunnen innemen binnen de sociaal-economische commissie van de Verenigde Naties en uitdrukkelijk een stem heeft gegeven aan Saoedi-Arabië om binnen de 'Commission on the Status of Women' (CSW) te zetelen.

Ik had vier vragen ingediend, maar misschien kan ik nog focussen op twee van deze vier. Het zijn twee vragen die vandaag bij mij nog leven in dit verband. Ten eerste gaat het over de afstemming tussen het federale en het deelstatelijk beleid op dit vlak, meer in concreto tussen de federale overheid en Vlaanderen. Werd de Belgische houding in dezen afgestemd met de deelstaten? Ik ga ervan uit van niet, als ik hoor hoe chaotisch het standpunt tot stand is gekomen.

De vraag is natuurlijk: moeten dergelijke punten niet worden geagendeerd op de Interministeriële Conferentie voor het Buitenlands Beleid (ICBB)? Moet er niet een snelle procedure van afstemming tussen de federale overheid en de deelstaten komen wanneer het gaat over een aantal afvaardigingen, mandaten en principiële stemmingen? Ik denk van wel. Minister-president, de vraag is hoe u dat ziet in een optimaal werkende confederale staat. Hoe ziet u dit en wat is onze positie als Vlaamse deelstaat?

Mijn tweede vraag gaat ten gronde over de problematiek van de vrouwenrechten. U bent niet alleen onze minister-president, maar u bent ook bevoegd voor ons Vlaams buitenlands beleid. Hoe schat u de impact in van Saoedi-Arabië binnen deze VN-commissie en het uitwerken van concrete stappen inzake gelijkheid tussen mannen en vrouwen? Het gelijkheidsbeleid is een horizontaal beleid, het is niet enkel een federaal beleid maar ook een beleid dat gelinkt is aan de bevoegdheden van de deelstaten. Dat is trouwens een van de redenen waarom onze Vlaamse minister van Gelijke Kansen, minister Homans, vorig jaar heeft deelgenomen aan de CSW in New York, en heel terecht. Wij ondersteunden de afvaardiging van onze minister naar New York. We kunnen nog altijd veel leren in dergelijke fora waar toch belangrijke lijnen worden uitgetekend. Hoe ziet u de inbreng van een land zoals Saoedi-Arabië daar?

Ik moet niet herhalen hoe zwak daar de vrouwenrechten staan. Een Vlaamse krant heeft dat in vijf punten samengevat. Vrouwen staan daar onder voogdij van een mannelijk familielid. Ze mogen zonder de toestemming van die man niet reizen, niet

trouwen, zelfs de gevangenis niet verlaten als ze zouden zijn veroordeeld. Ze kunnen niet werken, niet studeren, niet eens naar de arts gaan en ga zo maar door. Ze mogen niet met de auto rijden, ze mogen niet onafhankelijk bewegen op straat. Mannen en vrouwen zijn strikt van elkaar gescheiden, er zijn aparte ingangen. Een wand verdeelt lokalen waarbij vrouwen aan de andere kant van de wand zitten of een conferentie volgen. Er is geen minimumleeftijd voor het huwelijk: kindhuwelijken zijn er schering en inslag. En natuurlijk moeten de vrouwen verplicht een abaja dragen en zo het huis verlaten, met de hoofddoek, de gezichtssluier enzovoort.

Minister-president, hoe ziet u de positie van Saoedi-Arabië binnen die commissie? Mijn positie is die van mijn collega's in de Kamer. Ik denk dat het onterecht is dat wij Saoedi-Arabië binnen die commissie hebben opgenomen. Enkele positieve mensen denken dat het misschien een omgekeerd effect kan hebben en dat we dat land op die manier misschien kunnen overtuigen om het beleid wat te liberaliseren en in de goede richting te laten evolueren.

Minister-president, ik denk ook dat het moment gekomen is om nu een statement te maken als land en als deelstaat en een veel uitdrukkelijker, meer geëngageerd vrouwvriendelijk buitenlands beleid te ontwikkelen. U neemt positie in voor mensenrechten. Dat komt regelmatig aan bod hier in de commissie. Maar noch België noch Vlaanderen heeft een geëngageerd buitenlands beleid dat gericht is op vrouwenrechten, en ook geen ontwikkelingsbeleid gericht op vrouwenrechten. Dat wil niet zeggen dat de aandacht voor vrouwenrechten afwezig is in ons ontwikkelingssamenwerkingsbeleid, maar we maken er geen speerpunt van, er wordt niet op gefocust, er wordt niet voor gevochten, er wordt niet passioneel op ingegaan. Het is een factor zoals zovele andere. Ik denk dat wat nu gebeurd is binnen de VN-commissie, een mooie wake-upcall is, niet alleen voor de federale overheid maar ook voor Vlaanderen, om in dezen een ander beleid te ontwikkelen, een veel voluntaristischer beleid. Ik kijk uit naar uw reactie.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, minister-president, hierover is al heel veel gezegd en in de media al veel geschreven. Ik denk toch dat het nuttig is om bepaalde feitelijkheden nog eens in detail aan te halen.

Op 19 april 2017 werd tijdens de Economische en Sociale Raad (ECOSOC) van de VN gestemd over de nieuwe vertegenwoordiging in de 'Commission on the Status of Women'. Dit voor een periode van 4 jaar, van 2018 tot 2022. Die commissie is een intergouvernamenteel orgaan van de VN en ook een subcommissie van de ECOSOC dat tot doel heeft de gendergelijkheid, autonomie van vrouwen wereldwijd te promoten, vrouwenrechten te monitoren, het debat over de vooruitgang en de belemmeringen te voeren. Het gaat ook actieplannen, bevindingen en standaarden opstellen die bij wijze van conclusie of resolutie ter stemming worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van de VN. Blijkbaar komt die commissie jaarlijks samen voor een sessie van twee weken.

Jaarlijks wordt een deel van de raadsleden vernieuwd. De geheime stemming vindt plaats binnen de ECOSOC waar 54 zetelende leden mogen stemmen over 45 zetels. Eigenaardig genoeg worden dus binnen die raad de zetels toegekend aan bepaalde geografische blokken. Afrika heeft 13 zetels, Latijns-Amerika en de Caraïben hebben 9 zetels, Azië heeft 11 zetels, West-Europa heeft amper 8 zetels en Oost-Europa heeft 4 zetels. Naar gewoonte worden die zetels bij wijze van een onderlinge afspraak in die geografische landenblokken verdeeld, maar er is ook de mogelijkheid om over te gaan tot stemming. Dit keer vroegen de Verenigde Staten een stemming om 13 landen te verkiezen voor 4 jaar.

Na de verkiezing van Saoedi-Arabië tot de Mensenrechtenraad van de VN, weet dit land nu ook een plek te bemachtigen in de 'Commission on the Status of

Women'. De Executive Director van UN Watch, een ngo die de werking van de VN kritisch onder de loep neemt, beschreef de verkiezing van Saoedi-Arabië als volgt: "Electing Saudi Arabia to protect women's rights, is like making an arsonist into the town fire chief", een pyromaan dus brandweercommandant maken. Dat een land waarin vrouwen niet zonder de begeleiding van een mannelijk familielid op straat mogen, niet mogen autorijden en geen eigen identiteitskaart bezitten nu verkozen is tot een VN-orgaan dat zich bezighoudt met vrouwenemancipatie is dan ook te grof voor woorden.

Ondanks het feit dat de stemming geheim was, kunnen we achterhalen dat er minstens 15 stemmen voor Saoedi-Arabië werden uitgebracht uit de volgende groep landen: Andorra, Argentinië, Australië, België, Brazilië, Chili, Colombia, Duitsland, Estland, Frankrijk, India, Ierland, Italië, Japan, Noorwegen, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Zuid-Korea, Zuid-Afrika en Zweden. Heel wat landen hebben dus boter op hun hoofd.

Hierover is reeds een debat gevoerd bij onze collega's van het federale parlement, maar we zijn een federaal land waar deelstaten belangrijke bevoegdheden hebben. Het zijn voornamelijk handelsrelaties waarover onze bevoegdheden gaan.

Minister, op welke manier is Vlaanderen betrokken via onze Vlaamse diplomatie in de Verenigde Naties, via de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Multilaterale Instellingen? Er zijn dus Vlaamse diplomaten bij de VN. Konden wij dit dossier ook verder opvolgen? Graag ook uw reactie op het standpunt van de federale minister van Buitenlandse Zaken die toch wel een vreemde uitleg heeft gegeven.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, na de aanvankelijke onduidelijkheid is het nu toch wel klaar en duidelijk dat België voor heeft gestemd voor de kandidatuur van Saoedi-Arabië. Ik betreur dat samen met u. Ik ga de argumenten daarvoor niet herhalen, u hebt ze elk aangehaald. Een land dat niet in staat is om vrouwen gelijke rechten te verlenen, integendeel, dat vrouwen zwaar discrimineert, lid maken van die vrouwenrechtencommissie, past natuurlijk als een tang op een varken. Ik betreur dat heel sterk.

De vraag is in welke mate Vlaanderen daarbij betrokken is. Het antwoord is dat Vlaanderen niet betrokken is. Het is ook zo dat dit niet hoefde in dit geval omdat het niet ging over een ministeriële vergadering of beslissing op het VN-niveau, tenzij het omgekeerde nog zou worden bewezen. Als er ministeriële vergaderingen zijn, moet er wel vooraf worden afgestemd op interfederaal niveau, wat in dezen dus niet is gebeurd. Wij hebben net als u allen post factum kennisgenomen van de positie die België daarin heeft ingenomen. Ik vond dat België had moeten tegenstemmen, ook al voeg ik eraan toe dat het geen effect zou hebben gehad. U hebt dat ook gezegd. Er was een grote meerderheid voor. Het was ook zo, zoals collega Vanlouwe zei, dat Saoedi-Arabië was voorgedragen door de Asia-Pacific States, door de blokken dus.

Dat blok heeft recht op 11 leden op de 45. En binnen dat blok was dat een uitgemaakte zaak. Bij degenen die mochten stemmen, was er duidelijk een overgrote meerderheid. Maar ook al zou die neen-stem geen effect gehad hebben, dan nog was ze niet alleen zinvol, maar ook gewenst en heel normaal en noodzakelijk. Dat is het antwoord op de essentiële vraag met betrekking tot de betrokkenheid van Vlaanderen en de houding van Vlaanderen daartegenover.

Iets anders is dan de verdergaande vraag, waarbij ik zo vrij ben het niet eens te zijn met u, collega de Bethune. Het is wel degelijk zo dat dit een speerpuntbeleid is binnen ons beperkte budget en ons beleid. Heel wat van onze inspanningen

gaan precies naar seksuele gezondheid en rechten. We doen dat in onze landenstrategie met Mozambique heel sterk, met een sterke gerichtheid op het recht op seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van adolescenten. Tezelfdertijd ondersteunen wij op multilateraal niveau het speciale VN-programma voor onderzoek naar menselijke voortplanting, gehuisvest binnen WHO en UNAIDS. Die beide organisaties hanteren een uitgesproken rechtenbenadering ten aanzien van vrouwen en meisjes.

Een kleine 20 procent van de totale uitgaven van de Vlaamse ontwikkelings-samenwerking is gefocust op gezondheid, inclusief seksuele en reproductieve gezondheid. Dat is dus een belangrijke focus.

Anderzijds is het zo – u hebt er ook naar verwezen – dat met de bevoegdheid van collega Homans in dit geval, die in 2015 deelnam aan de vergadering van de CSW, samen met toenmalig staatssecretaris Elke Sleurs en minister Simonis, dat Vlaanderen een actieve rol speelt op het VN-niveau, waar we heel veel aandacht besteden aan de vrouwenrechten die in die commissie aan bod komen. Via onze inbreng in een aantal multilaterale organisaties, en ook projectmatig, met onze partnerlanden in zuidelijk Afrika, maken wij heel sterk werk van empowerment van vrouwen.

Wij waren niet betrokken bij die stemming, maar zijn inhoudelijk wel heel sterk actief in verband met de thema's van de VN-commissie. Collega Homans is bevoegd. De jaarlijkse zittingen worden altijd bijgewoond door delegaties bestaande uit regeringsleden, parlementsleden en ambtenaren. Dit jaar in maart was het minister Kris Peeters die delegatieleider was, maar ook minister Simonis van de Franse Gemeenschap heeft deelgenomen. Zoals ik al zei, was het in 2015 collega Homans die samen met staatssecretaris Sleurs en minister Simonis daaraan heeft deelgenomen.

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Bedankt voor uw antwoord minister-president. Over de feiten zelf kan ik concluderen dat er eenstemmigheid is onder ons, en ik hoop ook in deze commissie. Ook federaal is uit de debatten gekomen dat men tegen de toetreding van Saoedi-Arabië had moeten stemmen, en dat we daar dus als land diplomatiek een fout hebben begaan. Ik ben tevreden met de helderheid van uw standpunt daarover, mede in onze naam.

Ik noteer ook dat u het werk van de CSW niet in vraag stelt. Onze federale collega De Roover – en we gaan hem dat niet kwalijk nemen, dat is misschien in het verhitte debat gebeurd, maar ik moet niet in zijn plaats spreken – heeft in de Kamer opgeroepen om het werk van die commissie de komende jaren niet ernstig te nemen, gezien de aanwezigheid van Saoedi-Arabië nu in die commissie. Ik denk dat we zeker niet zo ver mogen gaan, wel integendeel. Ik hoop dat hij die opinie herroept en het kan rechte trekken. Maar dat is een zaak voor het federale parlement.

Ik noteer dat u onderstreept dat ook de Vlaamse bevoegde minister en ambtenaren hun betrokkenheid en hun medewerking aan die commissie verlenen. Weliswaar zou het goed zijn – ik zal minister Homans daarover ondervragen – dat we zien hoe we bijvoorbeeld de beslissingen van de commissie dit jaar vertalen in het Vlaamse beleid. Ik denk dat we die oefening ook concreet moeten doen.

Dan is er de gendertoets op het Vlaamse buitenlandse beleid. Versta mij niet verkeerd: ik heb niet gezegd dat die afwezig was. Die lijnen zijn aanwezig. Dank u voor die 20 procent die u vermeldt voor het gezondheidsbeleid. Het zou goed zijn om echte 'gender budgeting' te doen op wat binnen de enveloppe van Ontwikkelingssamenwerking naar genderdossiers gaat. Mogelijk stond het in uw

beleidsnota. Ik heb het cijfer niet bij de hand. Maar ik denk dat ook het Vlaamse diplomatieke beleid, het buitenlandse beleid, zich nog actiever kan inzetten voor die vrouwenrechten. Wij kunnen daar wereldwijd een verschil maken. We moeten dat nog explicieter opnemen.

Tot slot wil ik een aanvullende vraag stellen, minister-president. Hoe positioneert u zich, in het licht van dit debat, ten aanzien van onze diplomatieke houding en op het vlak van handelsrelaties met Saoedi-Arabië? Ik heb via de iPhone gezien dat Vlaams minister Tommelein zich deze namiddag heeft uitgesproken om geen handelsmissies meer te sturen naar Saoedi-Arabië. Daarmee sluit hij eigenlijk aan bij de visie van de federale minister van Buitenlandse Zaken. Ik neem aan dat dat de lijn is van de Vlaamse Regering en dat u die mening ook genegen bent. In ieder geval is dat een mening die wij onderschrijven. De aandacht voor de mensenrechten is niet alleen een debat dat we zo kunnen voeren naar aanleiding van een diplomatiek incident zoals nu binnen de VN in het kader van de vrouwenrechten. We moeten dit mainstreamen binnen onze handelsrelaties. Ik weet dat u heel zorgvuldig probeert om te springen met de vraag naar wapenhandel of strategische goederen naar Saoedi-Arabië. Ik ben voorstander van een embargo op dat vlak, maar er is een meerderheidspositie in dezen in Vlaanderen.

Ik denk dat we dit debat kunnen opentrekken naar onze handelsrelaties met die landen. Er is geen betere advocaat voor mensenrechten dan die van de internationale handel.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord op de vraag die ook in het Vlaams Parlement heel uitdrukkelijk leeft. Het is inderdaad duidelijk dat we, samen met u, allemaal betreuren op welke manier er is gestemd in de ECOSOC. Vlaanderen is inderdaad niet betrokken, het is niet onze bevoegdheid of tenminste nog niet. U kent mijn standpunt daarover. Wat mij betreft mag onze verantwoordelijkheid en onze betrokkenheid vanuit Vlaanderen groter zijn. Dan zou er toch iets meer controle zijn geweest.

Het federale niveau voert daar nog heel wat discussies over. We denken dat die procedure in een nieuw kader moet voorzien om ervoor te zorgen dat toekomstige stemmingen over zo'n gevoelige materie, over lidmaatschap van de vrouwenraad of andere mensenrechtencommissies, worden gebaseerd op zeer objectieve mensenrechtencriteria. Die criteria moeten dan ook heel uitdrukkelijk worden vastgelegd, alsook de parameters. Als we nu vaststellen dat er intern toch wel wat wordt gediscussieerd over hoe die beslissing door de federale minister van Buitenlandse Zaken werd genomen, of hij al dan niet tijdig op de hoogte was, of de Belgische diplomaat al dan niet het standpunt van België heeft verkondigd, dan is het ook duidelijk dat de interne procedure moet worden veranderd.

Natuurlijk, ieder niveau in dit land moet zijn verantwoordelijkheid nemen. Daarom hebben we een federaal land, waar bevoegdheden heel uitdrukkelijk aan het ene of het andere niveau zijn toegewezen. Die beslissing is genomen, en dat betreuren we hier allemaal samen in deze commissie. Los daarvan staat de hele discussie met betrekking tot de handelsrelaties. Ieder moet voor eigen deur vegen en ieder moet daar ook de verantwoordelijkheid voor nemen. Dat neemt niet weg dat de Vlaamse Regering een duidelijk signaal mag geven aan de federale overheid en de minister van Buitenlandse Zaken over wat er hier leeft en wat het standpunt van het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering daarover is.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): We delen allemaal de bezorgdheid over de toestand van de vrouwenrechten in Saoedi-Arabië. Het is uiteraard onbegrijpelijk dat we hiermee

een van de meest vrouwonvriendelijke landen ter wereld legitimeren. Wat denkt België eigenlijk te leren van Saoedi-Arabië op het vlak van mensenrechten?

Mevrouw de Bethune verwees ook al naar de uitspraak van de fractieleider van de N-VA in de Kamer, de heer De Roover. Hij zei dat de VN-commissie voor vrouwenrechten vanaf nu irrelevant is en dat we geen enkel rapport van dat orgaan nog zullen aanvaarden. Dat is net de strategie van de VS, die de stemming heeft geforceerd, net om de geloofwaardigheid van de Verenigde Naties fors in twijfel te trekken. We horen altijd straffe taal als het gaat over mensenrechten en vrouwenrechten, maar de daden blijven uit. We gaan opnieuw plat op de buik voor de petrodollars. We hebben de oorlog in Jemen. Er is nog altijd geen wapenembargo naar Saoedi-Arabië. We hebben de financiering van het extremisme dat blijft doorgaan. En we hebben nu dit.

Ik heb dezelfde vraag als mevrouw de Bethune naar aanleiding van de uitspraak van minister Reynders vandaag in de commissie Buitenlandse Zaken dat er geen federale aanwezigheid meer zal zijn in de economische missies naar Saoedi-Arabië en dat de wapenhandel naar dat land moet worden stopgezet. Wat is uw reactie hierop?

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik wil een opmerking maken ten opzichte van de leden van de N-VA. De vraag is duidelijk en het antwoord is duidelijk: Vlaanderen is hierbij niet betrokken en heeft geen bevoegdheid op dat vlak. U zegt: "Zeg dan maar als minister-president tegen de Belgische minister van Buitenlandse Zaken dat we kwaad zijn en dat zoiets niet meer kan gebeuren." U kunt het natuurlijk zelf doen. Uw partij zit in de Federale Regering. U kunt er consequenties aan verbinden. Het is duidelijk dat het kabinet op de hoogte was, maar daar is ondertussen de toon al bijzonder gemilderd. Ik geloof dat jullie absoluut vinden dat het een slechte beslissing was en dat we Saoedi-Arabië op deze manier niet de legitimiteit mogen geven die het toch gegeven is. Ik zou zeggen: trek daar consequenties uit en doe dat op het federale niveau.

Rik Daems (Open Vld): Over de grond van de zaak zijn we het allemaal eens. Er is toch een punt dat mij wat bezorgd maakt, meer bepaald dat de Verenigde Staten uitgerekend over dit onderwerp een stemming hebben uitgelokt. Daar ben ik bezorgd over omdat het lijkt in de richting te gaan van een strategie om een aantal VN-organen te destabiliseren. Het feit dat een vertegenwoordiger van Saoedi-Arabië in deze commissie zal zitten, zal naar mijn oordeel niet meteen het eindresultaat in die mate beïnvloeden dat het ongeloofwaardig wordt. Ik denk dat niet.

Ik begrijp de uitspraak van collega De Roover in het pand aan de overkant. Ik bedoel, het zou best kunnen dat we op dezelfde manier zouden reageren, toch wel enigszins vanuit een buikgevoel. Dat is dus het punt niet. Ik vraag me echter toch af waarom een dergelijke stemming überhaupt is uitgelokt, wetende dat het niet nodig is. Ik ken de Verenigde Naties een klein beetje van binnenuit. Het is natuurlijk een beetje hypocriet. Dat mogen we ook wel zeggen. Als er dan geen stemming wordt uitgelokt, dan zijn we het zagezegd allemaal eens. Dan passeert het en dan was het niet eens in deze commissie ter sprake gekomen. Dan zou men daarin zetelen. We moeten ook een beetje eerlijk zijn met onszelf.

Minister-president, u zult daar nu niet op kunnen antwoorden, maar ik heb toch de vraag of er op een of andere manier toch licht kan worden geworpen op deze al dan niet strategische zet van de VS. Die zint me niet, omdat ik zie en ook van binnenuit hoor dat die strategie ook op andere vlakken wordt gevolgd. Men wil de Verenigde Naties en hun instellingen voor een stuk destabiliseren, en dat is op zich natuurlijk een bijzonder kwalijke zaak. Mocht u daar informatie over hebben

die u met ons kunt delen, graag. Ik neem aan dat u dat nu niet kunt, maar misschien kunnen we daar in de nabije toekomst wel op terugkomen.

Ik heb nog een laatste bedenking. Ik heb dit al vaker gezegd, als voorzitter van deze commissie dan: het is niet omdat het onze bevoegdheid niet is, dat we daar geen mening over kunnen hebben. Als we vorm willen geven aan een volwassen buitenlands beleid, dan vind ik dat we dan heus ook wel onze mening kunnen hebben over aspecten die niet stricto sensu tot onze bevoegdheid behoren. De regering kan daardoor dan geen formele acties ondernemen, maar als het gaat over mensenrechten, vrouwenrechten en dies meer denk ik dat we uitgerkend wel een mening kunnen en moeten geven, als commissie en uiteraard als individuele leden en partijen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Daems, wat uw vraag over de procedure betreft, ik heb het antwoord daarop uiteraard ook niet. Ik weet ook niet of dat bekend zal worden. Wellicht zal daar later wel duiding over worden gegeven. Er was in dezen inderdaad absoluut geen stemming nodig, aangezien er maar evenveel kandidaten waren als er openstaande plaatsen waren. De regel is dan in dat geval, begrijp ik, dat er niet wordt gestemd. Hier is dat bij wijze van spreken op de laatste dag wél gevraagd. Het is op federaal vlak dat het fout is gelopen. Ik herhaal dat er interfederaal alleen een akkoord moet worden gegeven als het gaat over een ministeriële deelname, een ministeriële stemming daaromtrent, als een minister participeert, al dan niet eventueel met delegatie aan de ambassadeur, maar dus als het over ministeriële beslissingen gaat. Dat was hier niet het geval. Het was op het niveau van de ambassadeurs. Iedereen kent ondertussen het verhaal, dat een beetje met horten en stoten bekend is geraakt. Ik verneem ook dat minister Reynders zegt daarover federaal een nieuwe procedure te zullen uitwerken, waarbij men de regering en eventueel ook het parlement zou gaan betrekken. Ik herhaal: zodra het over ministeriële aangelegenheden gaat, moet het ook interfederaal op tafel komen, wat nu dus niet is gebeurd.

Wat de mensenrechten betreft, ik wil met klem benadrukken dat we wel degelijk een beleid voeren daaromtrent. Ik ben daarstraks nog vergeten te verwijzen naar de mensenrechtannota die we hebben goedgekeurd in november, met vijf pijlers, met een belangrijk luik inzake gender. Dat maakt dus absoluut deel uit van ons beleid.

Ik begrijp dat er al dan niet meer of minder subtiel wordt verwezen naar de uitspraken van de fractieleider van de N-VA in de Kamer. We gaan dat debat hier niet voeren. Er zijn reacties op gekomen. Saoedi-Arabië maakt deel uit van die commissie. We gaan zien wat daar op de agenda komt. Het zal aan collega Homans zijn om te beoordelen of het opportuun is om al dan niet deel te nemen. Als het natuurlijk een façadecommissie wordt, die niet meer ingaat op serieuze aangelegenheden, dan rijst er wel een probleem. Dan moet je ook zien wat er daar nog op de agenda komt, wat de aanbevelingen zijn, wat die commissie nog kan betekenen. Ik denk dat dit dan dus zal moeten worden beoordeeld. Dat een land als Saoedi-Arabië daar deel van uitmaakt en eventueel mee de agenda kan aansturen, is in ieder geval niet van dien aard om heel hoopvolle perspectieven te hebben met betrekking tot de agendasetting van die commissie. Dat belet niet dat daar waarschijnlijk toch wel ernstig werk zal kunnen worden geleverd, dat hoop ik toch, maar nog eens, dat zal moeten worden bekeken.

Wat de handelsrelaties betreft, wil ik nog eens benadrukken dat er geen wapenleveringen worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering aan het regime van Saoedi-Arabië, niet aan de regering, niet aan het leger, niet aan de nationale

garde, niet aan de politie. Dat is heel, heel duidelijk onze lijn. Dat is inderdaad iets anders in Wallonië. Ik begrijp dat minister Reynders nu een beetje de focus wil verleggen, een beetje wil afleiden van de diplomatieke discussie op het federale vlak. Hij zegt dat de gewesten ook maar geen wapens meer moeten leveren. Wel, wat Vlaanderen betreft, is mijn lijn daarin heel duidelijk: we doen dat niet en we gaan dat ook niet doen, gelet op die betrokkenheid, inderdaad, van Saoedi-Arabië in dat zeer bloedige conflict met burgerslachtoffers in Jemen. We gaan dat dus niet doen. Ik begrijp dat Wallonië daar geen problemen mee heeft en daarmee doorgaat. Het is aan Wallonië, het is aan de Waalse Regering om zich daarvoor te verantwoorden tegenover haar publieke opinie.

Wat de economische missies betreft, ik ga er in elk geval geen organiseren. Ik stel vast dat de laatste er een was die op prinselijk niveau is gebeurd, in 2014. Minister Reynders is ook in 2012 geweest. Daarvoor is premier Letermé geweest. Ik ga geen handelsmissies doen. Het staat de kamers van koophandel natuurlijk vrij om al dan niet handelsmissies daarnaartoe te organiseren, zonder betrokkenheid van de Vlaamse Regering. Daar kunnen we niet in interveniëren, maar zelf ga ik zeker geen economische missies daarheen organiseren.

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Minister-president, een punt waarin ik u helemaal kan volgen, is dat er grote waakzaamheid zal moeten zijn als het gaat over het functioneren van die commissie.

Want we moeten niet naïef zijn in internationaal diplomatieke relaties. Het risico is natuurlijk reëel, in de vragen die u hebt gesteld, voorzitter, dat degenen die deze constructie diplomatiek hebben opgezet, wel eens voor ogen konden hebben om het werk – het heel goede werk – van die commissie te ondergraven. Ik neem die formulering voor mijn rekening.

Nu we, als land, die fout hebben begaan om Saoedi-Arabië te mandateren voor deze commissie, zullen we hyperalert moeten zijn over het functioneren van die commissie.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw aanvullende antwoorden. Er is inderdaad een en ander fout gelopen op het federale vlak met betrekking tot het standpunt dat werd ingenomen door de Belgische diplomaat in de ECOSOC.

Het signaal dat u hier hebt gegeven, is bijzonder duidelijk, namelijk dat dit voor Vlaanderen eigenlijk niet kan. Het is inderdaad zo dat dit misschien niet onze bevoegdheid is, maar dan moeten we, zoals de voorzitter heeft gezegd, wel een mening, een signaal desbetreffend kunnen geven vanuit de Vlaamse overheid, vanuit de Vlaamse Regering.

Iets totaal anders zijn de handelsrelaties, waarbij bepaalde fracties telkens proberen om daarover een verklaring, een uitspraak uit te lokken. Ook hier is het standpunt klaar en duidelijk: wapenvergunningen komen er vanuit Vlaanderen niet. Maar we weten wel dat er vanuit Wallonië bijzonder veel wapens worden geleverd aan Saoedi-Arabië, en dan nog wel door het overheidsbedrijf FN.

Bepaalde fracties zouden dan ook misschien de focus kunnen verleggen naar de problematiek die daar bestaat. Misschien zouden ze hun zusterpartijen daarover kunnen aanspreken, op welke manier er daadwerkelijk een drooglegging kan zijn van wapens, machinegeweren en dergelijke, die vanuit Wallonië effectief worden geleverd aan Saoedi-Arabië.

Men moet daarin correct zijn. Iedereen heeft zijn verantwoordelijkheid. Vlaanderen heeft zijn verantwoordelijkheid, Wallonië heeft zijn verantwoordelijkheid en ook de federale overheid moet hierin haar verantwoordelijkheid nemen. Dat mag er ons echter niet van weerhouden om het duidelijke signaal te geven aan de federale overheid dat we het niet eens zijn met deze stemming.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.